

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**ZÁVISLOSTNÍ CHOVÁNÍ A KRIMINALITA U
MLADISTVÝCH**

Autor práce: Soňa Koryntová

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Zuzana Kocíková, MBA

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2025

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Soňa Koryntová

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Závislostní chování a kriminalita u mladistvých

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Addictive Behaviour and Juvenile Delinquency

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Zuzana Kocíková, MBA

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): duben 2024

Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem bakalářské práce bude analyzovat vazby závislostního chování na kriminalitu mladistvých a identifikovat faktory, které přispívají k závislostnímu chování a kriminalitě u mladistvých. Vedlejším cílem bude navrhnout preventivní opatření zaměřená na snížení výskytu závislostního chování a kriminality u mladistvých.

Student: Soňa Koryntová	30.4.2024 datum	Koryntová podpis
Vedoucí práce: Mgr. Zuzana Kocíková, MBA	30.4.2024 datum	Kocíková podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	21.5.2024 datum	Svatoš podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	25.5.2024 datum	Sapík podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	24.5.2024 datum	Dušek podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

Děkuji vedoucí bakalářské práce za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Soňa Koryntová

ABSTRAKT

KORYNTOVÁ, S. *Závislostní chování a kriminalita u mladistvých: Bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2025. 61 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Zuzana Kocíková, MBA

Klíčová slova: závislostní chování, kriminalita mladistvých, návykové látky, prevence kriminality, rizikové faktory, sociální prostředí, rodinné zázemí, psychické zdraví, školní prevence, netolismus, mediální vliv, delikvence, sociální patologie, tlak vrstevníků, sociální exkluze

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou závislostního chování a jeho vlivem na kriminalitu mladistvých. Cílem je analyzovat souvislosti mezi užíváním návykových látek, závislostí na technologiích a patologickým hráčstvím a jejich dopadem na protiprávní jednání adolescentů. Teoretická část vymezuje jednotlivé typy závislostí, charakterizuje specifika kriminality mladistvých a poukazuje na klíčové rizikové faktory, jako jsou rodinné zázemí, vrstevnické vztahy či vliv médií. Praktická část práce je založena na kvantitativním výzkumu formou anonymního dotazníkového šetření mezi mladistvými. Výsledky ukazují, že většina respondentů vnímá spojitost mezi závislostním chováním a kriminalitou, přičemž školní prevence a spolupráce s rodinou jsou považovány za klíčové oblasti pro posílení ochranných faktorů. Na základě zjištění jsou navržena doporučení pro efektivní preventivní strategie.

ABSTRACT

KORYNTOVÁ, S. *Addictive Behaviour and Juvenile Delinquency: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2025. 61 pgs. Supervisor: Mgr. Zuzana Kocíková, MBA

Key words: addictive behavior, juvenile delinquency, addictive substances, crime prevention, risk factors, social environment, family background, mental health, school-based prevention, internet addiction, media influence, delinquency, social pathology, peer pressure, social exclusion

This bachelor thesis explores the issue of addictive behavior and its impact on juvenile delinquency. The aim is to analyze the relationship between the use of addictive substances, technology addiction, and pathological gambling, and their influence on unlawful behavior among adolescents. The theoretical part defines various types of addictions, outlines the specifics of juvenile crime, and identifies key risk factors such as family background, peer influence, and media impact. The practical part is based on quantitative research using an anonymous questionnaire survey conducted among juveniles. The findings indicate that most respondents perceive a link between addictive behavior and delinquency, with school-based prevention and family cooperation seen as essential protective factors. Based on the results, the thesis proposes recommendations for effective prevention strategies.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	11
2 Teoretická část	12
2.1 Definice závislostního chování u mladistvých.....	12
2.1.1 Drogová závislost.....	14
2.1.2 Závislost na alkoholu	14
2.1.3 Závislost na medikamenty.....	16
2.1.4 Závislost na internetu	17
2.1.5 Patologické hráčství	19
2.2 Kriminalita mladistvých	20
2.2.1 Výkon trestu odnětí svobody u mladistvých.....	20
2.2.2 Specifický přístup k mladistvým ve výkonu trestu	20
2.2.3 Majetková kriminalita	21
2.2.4 Násilná kriminalita	22
2.2.5 Drogová kriminalita	23
2.2.6 Kyberkriminalita	24
2.3 Vliv závislostního chování na kriminalitu mladistvých	25
2.4 Prevence závislostního chování a kriminality mladistvých	25
2.4.1 Primární prevence	25
2.4.2 Sekundární prevence	27
3 Praktická část	28
3.1 Metodika výzkumu.....	28
3.1.1 Stanovené hypotézy u výzkumu.....	28
3.2 Výsledky výzkumu.....	29
3.2.1 Vyhodnocení hypotéz.....	47
3.3 Diskuze výsledků	48
3.3.1 Návrh preventivních opatření.....	50

Závěr	51
Seznam použitých zdrojů	53
Seznam zkratk	55
Seznam grafů.....	56
Seznam příloh.....	57
Přílohy	58

Úvod

Závislostní chování a kriminalita u mladistvých představují komplexní a vysoce aktuální problém, který v posledních letech vzbuzuje značnou pozornost odborné i laické veřejnosti. Dynamické změny, k nimž v dospívání dochází v oblasti biologické, psychické a sociální, vytvářejí podmínky, za nichž mladí lidé často nejsou schopni dostatečně vyhodnocovat rizika spojená se svým jednáním. Rozhodující vliv má přitom nejen bezprostřední okolí, tedy rodina či vrstevnické skupiny, ale také širší společenský kontext. Moderní doba navíc rozšiřuje škálu možných závislostí o digitální technologie, sociální sítě nebo online hazardní hry, čímž se významně zvyšuje pravděpodobnost, že se u části mladistvých rozvine škodlivé chování. Ve spojení s užíváním návykových látek nebo s dalším nevhodným jednáním roste riziko ztráty sebekontroly, což může vést až k páchání trestných činů.

Závažnost této problematiky spočívá nejen v tom, že negativně ovlivňuje samotné mladistvé, jejich fyzické a psychické zdraví, mezilidské vztahy i perspektivy budoucího uplatnění, ale zasahuje také rodinné příslušníky, školní prostředí a v konečném důsledku celou společnost. Různorodé formy závislostí se postupně promítají do celkového chování dospívajících, což se často odráží na nárůstu agresivity, zhoršeném prospěchu ve škole či neschopnosti udržet si stabilní sociální vazby. Za těchto okolností jsou mladí lidé mnohem zranitelnější a citlivější k negativním tlakům a pokušením, jež mohou přerůst v otevřené porušování zákona.

Tato bakalářská práce se zaměřuje na příčiny a důsledky závislostního chování a kriminality mladistvých s cílem navrhnout vhodná preventivní opatření a strategie řešení daného jevu. Nejprve se věnuje vymezení a charakteristice jednotlivých typů závislostí, a to jak těch tradičních, spjatých s užíváním návykových látek, tak moderních forem, které se týkají zejména digitální závislosti a problematického hráčství. Následně rozebírá specifika kriminality mladistvých, jejíž charakter se v mnohém liší od kriminálních projevů dospělé populace. V této souvislosti upozorňuje na vývojové rysy dospívajících a faktory, které mohou vést k páchání trestné činnosti, jako je vliv vrstevnické skupiny, rodinných poměrů nebo nepříznivé sociální situace.

Součástí práce je rovněž výzkum uskutečněný prostřednictvím dotazníkového šetření, jehož výsledky poskytují přímý vhled do reálných názorů, zkušeností a postojů mladistvých. Pozornost je zaměřena na četnost výskytu závislostního chování, jeho nejčastější podoby a vazbu na případné kriminální jednání. Získaná data pomáhají

odhalit, jak mladí lidé sami vnímají závažnost této problematiky, nakolik se jich týká a jakou roli v ní hrají faktory, jako je rodinné zázemí či dostupnost návykových látek. Analýza výzkumných zjištění následně umožňuje formulovat doporučení, jež by mohla pomoci snížit riziko vzniku závislostí a predikci kriminálního chování u dospívajících.

Závěrem se práce soustředí na konkrétní preventivní opatření a strategii řešení, přičemž vyzdvihuje význam spolupráce rodiny, školy, specializovaných institucí a neziskových organizací. Na základě teoretických poznatků a empirických dat upozorňuje, že přístup k mladistvým by měl být individuální, respektující jejich vývojová specifika a potřebu sociální opory.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Tato práce se ve své teoretické části zabývá problematikou závislostního chování a jeho vlivem na kriminalitu mladistvých. Zaměřuje se na různé formy závislostí, zejména na užívání návykových látek a jejich dostupnost, vliv internetu a sociálních sítí na rizikové chování mladistvých a na roli rodinného a sociálního prostředí v tomto procesu. Práce analyzuje souvislosti mezi závislostním chováním a pácháním trestné činnosti u mladistvých, identifikuje klíčové rizikové faktory a zkoumá možné důsledky tohoto fenoménu.

Kriminalita mladistvých spojená se závislostním chováním představuje významný společenský problém, který může mít dlouhodobé negativní dopady nejen na samotné jedince, ale i na širší společnost. Proto je důležité tuto problematiku důkladně zkoumat a hledat efektivní strategie prevence.

Cílem práce je analyzovat vazby mezi závislostním chováním a kriminalitou mladistvých, zjistit, do jaké míry si mladiství tuto souvislost uvědomují. Práce se rovněž zaměřuje na zjištění, jaké formy prevence považují mladiství za nejúčinnější, a na návrh možných strategií pro posílení prevence v oblasti rodiny, školy a médií.

V praktické části práce je, pro dosažení stanovených cílů, využito dotazníkové šetření mezi mladistvými. Tato metoda umožňuje získat přímé informace od cílové skupiny a lépe pochopit jejich postoje, zkušenosti a vnímání souvislostí mezi závislostním chováním a kriminalitou. Dotazník je koncipován tak, aby zahrnoval klíčové aspekty této problematiky, například zkušenosti mladistvých se závislostním chováním ve svém okolí, jejich názor na vliv návykových látek na kriminalitu, vnímání prevence a postoje k rizikovým faktorům, jako jsou rodinné zázemí, vrstevnické vztahy či psychické potíže.

Nasbíraná data jsou analyzována kvantitativní metodou, která umožňuje identifikovat trendy a souvislosti mezi jednotlivými faktory. Výsledky šetření poskytují cenný vhled do toho, do jaké míry si mladiství uvědomují rizika související se závislostním chováním a kriminalitou, a zároveň ukazují, ve kterých oblastech by mladiství nejvíce uvítali posílení preventivních opatření. Tato zjištění pomáhají formulovat doporučení pro efektivnější prevenci zaměřenou na konkrétní potřeby a očekávání mladistvých.

2 Teoretická část

2.1 Definice závislostního chování u mladistvých

Nejdříve je nutné vymezit pojem mladistvý. Podle platného právního řádu je mladistvým osoba, která již dovršila patnáctý rok života, ale ještě nepřekročila osmnáctý rok. Toto věkové rozmezí je důležité zejména z hlediska trestní odpovědnosti, protože právě od patnácti let může být jedinec za své činy právně odpovědný.¹

Mladiství jsou v trestním právu považováni za specifickou skupinu, která vyžaduje zvláštní přístup, protože se stále nacházejí ve vývojovém období, kdy se formuje jejich osobnost, hodnotový systém a schopnost rozlišovat mezi správným a nesprávným jednáním. Právní systém proto v mnoha případech přistupuje k mladistvým jinak než k dospělým, například prostřednictvím mírnějších trestů, výchovných opatření nebo možnosti podmíněného zastavení trestního řízení. Kromě právního vymezení je důležité vnímat i sociální a psychologický aspekt tohoto věkového období. Mladiství se často nacházejí v období experimentování, hledání vlastní identity a zkoušení hranic, což může vést k rizikovému chování, včetně porušování zákona. Právě proto je klíčové zaměřit se nejen na právní odpovědnost, ale také na preventivní opatření, výchovu a podporu, která by pomohla mladistvým činit správná rozhodnutí a minimalizovat riziko problémového chování.²

Závislostní chování chápeme jako opakovanou a intenzivní potřebu vykonávat určitou činnost, která se postupně stává hlavním zaměřením jedince na úkor jiných oblastí života. Toto chování může mít negativní dopad na psychické i fyzické zdraví, sociální vztahy i celkovou kvalitu života. Pojem závislost lze rozdělit do několika hlavních kategorií. První z nich je závislost na psychoaktivních látkách, kam spadá užívání drog, alkoholu, nikotinu či léků, které ovlivňují centrální nervový systém a mohou vyvolat jak fyzickou, tak psychickou závislost. Tento typ závislosti je často provázen abstinenčními příznaky, které vedou k dalšímu užívání látky. Další kategorií je závislost na konkrétní činnosti, mezi které patří například závislost na sociálních sítích, nadměrné sledování televize nebo nutkavé nakupování. Tyto činnosti mohou přinášet krátkodobý pocit uspokojení, ale postupně vedou k narušení běžného fungování jedince.

¹ ČESKO. Zákon č. 218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládeže § 2 písm. c). 2003. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218#p2-1-c>.

² LABÁTH, Vladimír. Riziková mládež: možnosti potencionálních změn. Studijní texty. Praha: Sociologické nakladatelství (Slon), 2001. ISBN 80-85850-66-4, s. 20-36.

Specifickou formou je závislost na určité osobě či vztazích, která se projevuje emoční závislostí na jiném člověku. Ta často souvisí s nízkým sebevědomím, strachem z opuštění a neschopností fungovat bez přítomnosti dané osoby, přičemž se nejčastěji objevuje v partnerských, rodinných či přátelských vztazích. Závislostní chování vzniká postupně a často jako důsledek stresu, úzkostí, depresí nebo jiných psychických potíží, které se ve věku mladistvých objevují ve velké míře z důsledku hormonálních změn.³ Významnou roli hrají také genetické predispozice, prostředí a sociální vlivy. U mladistvých se závislost vytváří rychleji než u dospělých, což souvisí s jejich psychickou nevyzrálostí a vývojem mozku, který ještě není dokončen. Jejich schopnost sebekontroly a kritického myšlení je omezenější, což znamená, že si plně neuvědomují rizika spojená s užíváním návykových látek. Často v nich nevidí reálné nebezpečí a vnímají je spíše jako prostředek k experimentování, získávání nových zkušeností a rozšiřování vlastních hranic.⁴

Tato touha objevovat neznámé a zažívat intenzivní prožitky je pro dospívání přirozená, ale v kombinaci s nízkou mírou zodpovědnosti a vysokou impulzivitou může vést k neuváženému a rizikovému chování. Mladiství často podceňují důsledky svého jednání a nejsou si vědomi toho, jak rychle se může rekreační užívání přeměnit v nutkavou potřebu, která už neslouží k dosažení příjemného stavu, ale stává se neovladatelnou závislostí. Jakmile se závislost rozvine, přestává jít o hledání nových zážitků a jedinec je poháněn pouze potřebou uspokojit svou touhu po látce či určitém chování.⁵ Důležitým faktorem ovlivňujícím mladistvé je vliv jejich vrstevníků. Touha zapadnout do kolektivu a získat uznání od ostatních často vede k tomu, že zkoušejí návykové látky jen proto, aby nebyli vyloučeni ze skupiny. Kromě tlaku vrstevníků mají na mladé lidi silný dopad také mediální a internetové vzory, jako jsou hudebníci, influenceři či youtubeři. Ti často prezentují užívání návykových látek jako součást životního stylu nebo umělecké tvorby, čímž mohou vytvářet dojem, že jde o běžnou či dokonce žádoucí součást života.⁶

³ SEDLÁČKOVÁ, Daniela. Rozvoj zdravého sebevědomí žáka. Grada, 2009. ISBN 978-80-247-6235-7, s. 21-38.

⁴ HOFBAUER, Břetislav. Děti, mládež a volný čas. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5, s. 34-60.

⁵ SEKOT, Aleš. Úvod do sociální patologie. Brno: Masarykova univerzita, 2010. ISBN 978-80-210-5261-1, s. 32-41.

⁶ INFLUENCER. English meaning-Cambridge Dictionary. Cambridge Dictionary. English Dictionary, Translations & Thesaurus [online]. [cit. 26.02.2025]. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/influencer>.

2.1.1 Drogová závislost

Drogová závislost, zejména u mladistvých, představuje jeden z nejzávažnějších sociálně patologických fenoménů, který má dalekosáhlé důsledky nejen pro jedince, ale i pro celou společnost. Drogy jsou psychoaktivní látky, které při opakovaném nebo pravidelném užívání vedou k rozvoji fyzické nebo psychické závislosti. Každá látka ovlivňující centrální nervový systém, tedy psychotropní substance, se při dlouhodobé konzumaci může stát návykovou drogou.⁷ Zásadním problémem současnosti je neustálý vývoj nových syntetických drog a úprava složení stávajících substancí, což komplikuje jejich legislativní regulaci a účinnou prevenci. Výrobci a distributoři často využívají právních mezer k obcházení zákazů tím, že drobně modifikují chemické složení látky, čímž vznikají nové verze drog s obdobnými účinky, avšak mimo aktuální právní rámec.⁸

Pandemie COVID-19 měla výrazný vliv na nárůst užívání drog mezi mladistvými. Izolace, omezení sociálních kontaktů a zvýšená míra stresu a úzkostí vedly k vyšší zranitelnosti této věkové skupiny vůči návykovým látkám. Absence přirozeného sociálního prostředí, jako jsou školy, sportovní aktivity či volnočasové kroužky, vytvořila podmínky pro zvýšené experimentování s návykovými látkami.⁹

Mezi nejčastěji užívané drogy v této skupině patří konopí, syntetické kanabinoidy, jako je HHC (hexahydrokanabinol), a stimulanty, například pervitin. Zvláště HHC v současnosti představuje významnou legislativní výzvu, neboť i drobná změna v chemickém složení této látky stačí k tomu, aby byla legální, přestože její účinky jsou srovnatelné s jinými kontrolovanými substancemi.¹⁰

2.1.2 Závislost na alkoholu

Ačkoliv je konzumace alkoholu běžně akceptovanou součástí společnosti, je důležité si uvědomit, že se jedná o psychoaktivní látku, která může mít závažné dopady na vývoj mladého organismu. Mladiství jsou alkoholu často vystaveni již od raného věku, zejména v rodinném prostředí, kde se jeho konzumace mnohdy jeví jako běžná

⁷ BĚLÍK, Václav; SVOBODA HOFERKOVÁ, Stanislava a KRAUS, Blahoslav. Slovník sociální patologie. Pedagogika. Praha: Grada, 2017. ISBN 978-80-271-0599-1, s. 19-21.

⁸ FISCHER, Slavomil a ŠKODA, Jiří. Sociální patologie: forenzněpsychologický rozbor vybraných sociálněpatologických jevů. 3., rozšířené a aktualizované vydání. Psyché. Praha: Grada, 2024. ISBN 978-80-271-5078-6, s. 110-113.

⁹ HALAŠTOVÁ, Šárka. 2021. Pandemie Covid-19 zasahuje děti a mládež více, než se zdá [online]. [cit. 15.02.2025] Dostupné z: https://aktualne.podaneruce.cz/deti_koronavirus/.

¹⁰ ČESKO. Zákon č. 321/2024 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů. 2024. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=245277>.

a společensky přijatelná norma. Tento faktor významně přispívá k vnímání alkoholu jako přirozené součásti života.

Mladiství, kteří se rozhodnou alkohol nekonzumovat, se mohou setkávat s nepochopením či dokonce negativními reakcemi ze strany vrstevníků. Sociální tlak a obava z vyloučení ze skupiny mohou vést k tomu, že jedinec nakonec alkoholu podlehně, i když by se mu jinak vyhýbal. Tato situace podtrhuje význam preventivních opatření, osvěty a podpory mladých lidí ve schopnosti odolat tlaku okolí a činit informovaná rozhodnutí ohledně vlastního zdraví.¹¹

Alkohol, podobně jako jiné psychoaktivní látky, představuje pro děti a mladistvé výrazně vyšší riziko než pro dospělé. Jejich organismus není plně vyvinutý, a proto není schopen efektivně metabolizovat alkohol, což vede k vyššímu zatížení jater a zvýšenému riziku jejich poškození. Dokonce i příležitostná konzumace alkoholu může negativně ovlivnit fungování nervového systému a narušit jeho správný vývoj. Výzkumy potvrzují, že čím dříve mladiství začnou s konzumací alkoholu, tím vyšší je pravděpodobnost, že v budoucnu přejdou k užívání dalších návykových látek, včetně tvrdých drog.¹²

Mladiství často vnímají konzumaci alkoholu jako součást zábavy, aniž by si uvědomovali její rizika. Nedostatek zkušeností a seberegulace vede k tomu, že nejsou schopni rozpoznat moment, kdy překračují bezpečnou hranici. Důkazem toho jsou například videa na sociálních sítích, kde je zachyceno nezodpovědné chování pod vlivem alkoholu – mladiství v bezvědomí, zatímco ostatní je natáčejí a baví se na jejich účet. Při skupinových setkáních, například v restauračních zařízeních, se často vzájemně provokují a soutěží v množství vypitého alkoholu, aniž by si uvědomovali reálnou hrozbu akutní otravy alkoholem.

Alkohol navíc výrazně snižuje zábrany a ovlivňuje úsudek, což vede k riskantnímu a často nebezpečnému chování. Pod jeho vlivem se mladiství dopouštějí vandalismu, výtržností nebo fyzických konfliktů, do kterých by se za střízlivého stavu nezapojili. Ještě závažnější je skutečnost, že alkohol u nich může podnítit extrémně

¹¹ LABÁTH, Vladimír. Riziková mládež: možnosti potencionálních změn. Studijní texty. Praha: Sociologické nakladatelství (Slon), 2001. ISBN 80-85850-66-4, s. 57-73.

¹² KRAUS, Blahoslav a HRONCOVÁ, Jolana. Sociální patologie. Hradec Králové: Gaudeamus, 2007. ISBN 978-80-7041-896-3, s. 34-38.

nebezpečné chování ohrožující jejich vlastní život, například skoky z výšky či riskantní přebíhání silnic.¹³

V první řadě je zásadní neignorovat konzumaci alkoholu mladistvým. Někteří rodiče mohou bagatelizovat tuto skutečnost s odkazem na vlastní zkušenosti z mládí, avšak přehlížení problému může vést k rozvoji rizikového chování. Každý jedinec reaguje na alkohol odlišně a skutečnost, že rodičům v minulosti konzumace alkoholu nezpůsobila závažné problémy, neznamená, že stejné platí i pro jejich dítě. Pravidelné užívání alkoholu v adolescenci může mít negativní dopady na fyzické i duševní zdraví, včetně zhoršení kognitivních funkcí, zvýšeného rizika závislosti v dospělosti či narušení sociálního a akademického rozvoje.¹⁴

Dalším důležitým krokem je kontrola finančních prostředků, které má mladistvý k dispozici. Pokud rodiče zjistí, že jejich dítě opakovaně využívá peníze na nákup alkoholu, je vhodné přehodnotit způsob jeho finanční podpory. Namísto poskytování hotovosti mohou zvážit alternativní způsoby, například kontrolovaný přístup k financím nebo stanovení jasných pravidel týkajících se jejich využívání.

Je zásadní, aby rodiče v žádném případě nepřistupovali k fyzickým trestům jako prostředku řešení této situace. Konzumace alkoholu mezi mladistvými často souvisí se sociálním tlakem a snahou zapadnout do vrstevnické skupiny. Namísto represivních opatření je důležité vést s dítětem otevřený dialog o rizicích spojených s nadměrnou konzumací alkoholu, včetně zdravotních, psychických i sociálních dopadů. Místo absolutních zákazů je efektivnější vysvětlit principy zodpovědné konzumace alkoholu v dospělosti a podporovat rozvoj kritického myšlení, které mladistvému umožní samostatně vyhodnotit rizika a důsledky svého jednání.¹⁵

2.1.3 Závislost na medikamenty

Závislost na farmakologických přípravcích představuje v současnosti významný celospolečenský problém, který se nevyhýbá ani mladistvým. Jedním z faktorů, který přispívá k rozšíření tohoto fenoménu mezi mladými lidmi, je snadná dostupnost léčiv,

¹³ FISCHER, Slavomil a ŠKODA, Jiří. Sociální patologie: forenzněpsychologický rozbor vybraných sociálněpatologických jevů. 3., rozšířené a aktualizované vydání. Psyché. Praha: Grada, 2024. ISBN 978-80-271-5078-6, s. 105-110.

¹⁴ PROCHÁZKA, Miroslav. Sociální pedagogika. Pedagogika. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3470-5, s. 140-144.

¹⁵ PROCHÁZKA, Miroslav. Sociální pedagogika. Pedagogika. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3470-5, s. 101-126.

a to jak v lékárnách, tak přímo v domácím prostředí. Ve srovnání s nelegálními návykovými látkami jsou léčivé přípravky často cenově dostupnější a jejich pořízení nevyžaduje zapojení do ilegálního distribučního řetězce.

Mladiství nejčastěji zneužívají farmaka ze skupiny hypnotik, anxiolytik a analgetik, která ovlivňují centrální nervovou soustavu. Konzumace těchto látek může vést k rozvoji jak fyzické, tak psychické závislosti. Hlavní motivací pro užívání těchto medikamentů bývá snaha zvládat nadměrný stres, úzkostné stavy či tlak na výkon ve škole, sportu či sociálních interakcích. Někteří mladiství vyhledávají účinky sedativních léků pro dosažení pocitu uvolnění a relaxace, zatímco jiní se uchylují k nadměrné konzumaci analgetik ve snaze eliminovat fyzickou či psychickou bolest.

Dlouhodobé užívání těchto látek s sebou přináší závažná zdravotní rizika. Vedle možného vzniku tolerance, která vede k nutnosti navyšování dávek pro dosažení stejného účinku, dochází k negativnímu ovlivnění funkce jater, ledvin a dalších orgánů. Chronická konzumace některých psychofarmak může mít rovněž negativní dopady na kognitivní funkce, paměť a schopnost koncentrace. Vysoké dávky těchto léčiv mohou vést k akutní intoxikaci organismu, která v krajních případech může vyústit až v život ohrožující stav.¹⁶

2.1.4 Závislost na internetu

V současné době se používání mobilních telefonů, počítačů a tabletů stalo běžnou součástí každodenního života. Digitální technologie nabízejí řadu výhod, mezi něž patří snadný přístup k informacím, efektivní komunikace s rodinou a přáteli či možnost vzdělávání. Přesto jejich nadměrné a nekontrolované užívání může vést k negativním důsledkům, zejména u mladistvých, kteří jsou na tyto technologie obzvláště citliví.

Jedním z nejzávažnějších problémů spojených s nadměrným užíváním internetu je vznik závislosti. Ta se projevuje jako kompulzivní potřeba být neustále online, což postupně narušuje běžné fungování jedince. Mladiství, kteří tráví nadměrné množství času na internetu, často ztrácejí zájem o reálné mezilidské interakce a upřednostňují virtuální komunikaci. Internet jim umožňuje vytvořit si odlišnou identitu, díky čemuž se mohou cítit sebevědomější a méně zranitelní než v reálném světě. Tento únik však může

¹⁶ FISCHER, Slavomil a ŠKODA, Jiří. Sociální patologie: forenzněpsychologický rozbor vybraných sociálněpatologických jevů. 3., rozšířené a aktualizované vydání. Psyché. Praha: Grada, 2024. ISBN 978-80-271-5078-6, s. 120-121.

vést k oslabení sociálních dovedností, obtížím v komunikaci a postupnému odcizení od rodiny a přátel.¹⁷

Mezi hlavní projevy závislosti na internetu patří zanedbávání běžných povinností, jako je příprava do školy a pravidelná docházka, častá podrážděnost a nesoustředěnost v případě omezení přístupu k internetu, agresivní reakce na zákaz používání digitálních zařízení, včetně výhrůzek či sebepoškozujícího chování, a střídání agresivity s pocity viny. U některých jedinců dochází k oslabení citových vazeb s blízkými lidmi, což vede k postupnému zanedbávání rodinných a přátelských vztahů. Dalšími častými důsledky jsou špatné stravovací návyky, omezená fyzická aktivita a zanedbávání osobní hygieny.

Jedním z nejzávažnějších rizik, kterým mladiství na internetu čelí, je kyberšikana a sexuální zneužívání, včetně šíření dětské pornografie. Mnoho dospívajících si neuvědomuje, že jakýkoli obsah, který zveřejní na internetu, může zůstat dostupný navždy, a to i poté, co jej smažou.

Kyberšikana se často odehrává v rámci sociálních kruhů, například mezi spolužáky ve školní třídě. Agresori využívají online prostředí k tomu, aby se cítili silnější a anonymnější. Zprávy mohou být smazány, šikana probíhá skrytě a v mnoha případech o ní okolí ani neví. Mladiství se tak mohou stát terčem posměchu, ponižování, vyhrožování či vydírání, které může mít vážné psychické dopady.

Dalším nebezpečím je komunikace s neznámými lidmi na internetu. Dospívající si často začnou psát s osobou, která působí přátelsky, atraktivně a zajímavě, aniž by si ověřili její skutečnou identitu. Zpočátku může konverzace probíhat nevinně, ale postupně začne druhá strana projevovat náklonnost a budovat důvěru. Po čase však může začít požadovat osobní nebo intimní fotografie. Mladiství si neuvědomují riziko, a pokud se rozhodnou takové fotografie poslat, mohou se stát obětí vydírání. Pachatelé hrozí zveřejněním snímků na internetu nebo požadují další fotografie či dokonce finanční částky výměnou za to, že obrázky nebudou šířit.¹⁸

¹⁷ PROCHÁZKA, Miroslav. Sociální pedagogika. Pedagogika. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3470-5, s. 151.

¹⁸ FISCHER, Slavomil a ŠKODA, Jiří. Sociální patologie: forenzněpsychologický rozbor vybraných sociálněpatologických jevů. 3., rozšířené a aktualizované vydání. Psyché. Praha: Grada, 2024. ISBN 978-80-271-5078-6, s. 151-175.

2.1.5 Patologické hráčství

Patologické hráčství u mladistvých se nejčastěji vyskytuje v digitálním prostředí, kde zahrnuje online sázky, multiplayerové online hry s prvky hazardu a loot boxy, virtuální předměty obsahující náhodné herní odměny. Tento fenomén je stále častější vzhledem k široké dostupnosti digitálních platforem a atraktivnímu designu her, které jsou koncipovány tak, aby podporovaly opakované hraní a finanční investice hráčů.

Mladiství jsou k rozvoji problémového hráčství náchylnější než dospělí, protože jejich mozková centra odpovědná za sebekontrolu, racionální rozhodování a hodnocení rizik nejsou ještě plně vyvinuta. Zásadním faktorem je i neurobiologický vliv odměn, jelikož proces získávání virtuálních výher stimuluje produkci dopaminu, neurotransmiteru spojeného s pocitem uspokojení a motivací. Tím dochází k posílení chování k opakovanému hraní, což může vést ke ztrátě kontroly nad časem stráveným hraním i nad financemi vynaloženými na mikrotransakce či hazardní mechaniky ve hrách.¹⁹

Kromě individuálních psychologických faktorů hraje klíčovou roli i sociální aspekt digitálních her. Mladiství si často mezi sebou sdílejí informace o získaných odměnách, porovnávají své úspěchy a soutěží o to, kdo má vzácnější či hodnotnější herní obsah. Tímto způsobem se virtuální odměny stávají nejen osobním cílem, ale i prostředkem sociálního statusu ve skupině vrstevníků. Tento tlak může vést k tomu, že mladiství investují do her stále více času i peněz, a to často bez plného uvědomění si důsledků svého chování.²⁰

¹⁹ SEKOT, Aleš. Úvod do sociální patologie. Brno: Masarykova univerzita, 2010. ISBN 978-80-210-5261-1, s. 53-59.

²⁰ PROCHÁZKA, Miroslav. Sociální pedagogika. Pedagogika. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3470-5, s. 118-122.

2.2 Kriminalita mladistvých

Kriminalita mladistvých zahrnuje protiprávní jednání osob ve věku 15–18 let. Mezi nejčastější formy této trestné činnosti patří majetková kriminalita (krádeže, vloupání, vandalismus), násilná kriminalita (fyzické napadení, loupeže, rvačky), trestná činnost spojená s užíváním a distribucí drog či alkoholu a kyberkriminalita, která zahrnuje například kyberšikanu, podvody či neoprávněný přístup k digitálním datům.

Právní úprava jednání mladistvých v České republice je stanovena zákonem č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, který klade důraz na výchovné a resocializační přístupy namísto čistě represivních opatření. Cílem právního systému je nejen potrestání pachatele, ale především jeho náprava a prevence recidivy.²¹

2.2.1 Výkon trestu odnětí svobody u mladistvých

V České republice jsou mladiství odsouzení k trestu odnětí svobody umisťováni do specializovaných vězeňských zařízení. Konkrétně jde o Věznici Heřmanice, Věznici Pardubice a Věznici Všehrady, které jsou určeny pro výkon trestu mladistvých. Odsouzení mladiství muži jsou zde odděleni od dospělých vězňů, zatímco mladistvé dívky jsou umisťovány do oddělení pro ženy. Toto rozdělení reflektuje specifické potřeby mladistvých a snižuje riziko negativních vlivů vězeňského prostředí.²²

2.2.2 Specifický přístup k mladistvým ve výkonu trestu

Mladiství tvoří specifickou a zranitelnou skupinu odsouzených, která je náchylná k vnějším vlivům a vyžaduje individuální přístup v rámci výkonu trestu. Vězeňský systém proto klade důraz na opatření, která podporují jejich resocializaci a zabraňují opětovnému páchání trestné činnosti.

Jedním z klíčových aspektů práce s mladistvými ve výkonu trestu je zajištění pokračování ve vzdělávání. Mladiství mají možnost dokončit povinnou školní docházku a jsou motivováni k dalšímu vzdělávání nebo získání kvalifikace, což zvyšuje jejich šance na úspěšné začlenění do společnosti po propuštění.

²¹ MATOUŠEK, Oldřich a MATOUŠKOVÁ, Andrea. Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-825-8,, s. 141-143.

²² MATOUŠEK, Oldřich a MATOUŠKOVÁ, Andrea. Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-825-8, s. 167-172.

Důležitou součástí trestní politiky je minimalizace negativních dopadů trestu na psychiku mladistvého. To zahrnuje včasné a srozumitelné informování o podmínkách výkonu vazby a trestu, stejně jako poskytování podpory při zvládání psychických a sociálních výzev spojených s pobytem ve vězení.

Neméně důležité je smysluplné využití volného času mladistvých v průběhu výkonu trestu. K tomu slouží různé výchovné, vzdělávací a terapeutické programy, jejichž cílem je rozvoj osobnosti, získání nových dovedností a budování zdravých návyků.

V neposlední řadě je kladen důraz na podporu samostatnosti a odpovědnosti. Mladiství jsou vedeni k aktivní péči o své základní potřeby a k osvojování praktických dovedností nezbytných pro každodenní život. Tyto prvky přispívají k jejich budoucí soběstačnosti a snižují riziko recidivy po propuštění.²³

2.2.3 Majetková kriminalita

Majetková kriminalita mladistvých zahrnuje především trestné činy, jako jsou krádeže, vloupání a vandalismus. Jedná se o nejčastější formu kriminality v této věkové skupině, přičemž významnou roli hraje působení vrstevnických skupin. Mladiství se těchto činů často dopouštějí ve skupinách, což jim dodává pocit bezpečí, odvahy a anonymity. Kolektivní delikvence posiluje skupinovou identitu a umožňuje jedincům snáze překonat přirozené zábrany vůči porušování zákona.

Jedním z hlavních důvodů, které vedou mladistvé k páchání majetkové kriminality, je snaha získat materiální statky, k nimž by jinak neměli přístup. Tento motiv je obzvláště silný u jedinců pocházejících ze sociálně slabého prostředí, z nefunkčních rodin nebo z dětských domovů, kde je omezená možnost získání požadovaných věcí legální cestou. Krádeže mohou být vnímány jako prostředek k dosažení sociálního statusu, zejména pokud se jedná o hodnotné předměty, které symbolizují prestiž mezi vrstevníky (např. značkové oblečení, mobilní telefony nebo elektronika).

Dalším významným faktorem je sociální dynamika uvnitř skupiny. Přijetí do kolektivu je pro mladistvé v této vývojové fázi klíčové, a proto mohou být ochotni

²³ FISCHER, Slavomil a ŠKODA, Jiří. Sociální patologie: forenzněpsychologický rozbor vybraných sociálněpatologických jevů. 3., rozšířené a aktualizované vydání. Psyché. Praha: Grada, 2024. ISBN 978-80-271-5078-6, s. 252-261.

riskovat trestněprávní důsledky, aby si získali uznání vrstevníků. V některých případech může být trestná činnost formou iniciace do skupiny nebo způsobem, jak si udržet dominantní postavení v hierarchii kolektivu. Skupinový tlak může vést k tomu, že mladiství překonají svůj morální odpor ke krádeži či vandalismu a jednají impulzivně, aniž by plně zvážili následky svého jednání.²⁴

Dalším častým motivem je vyhledávání adrenalinu a dobrodružství. Mladiství se často vloupávají do opuštěných budov či soukromých objektů nikoli primárně s cílem odcizit majetek, ale spíše pro vzrušení z rizikové situace. Podobný efekt má i samotný akt krádeže, kdy nebezpečí odhalení a konfrontace se zákonem vyvolává u pachatele silnou emocionální reakci.

Rodinné prostředí hraje v prevenci kriminality zásadní roli. Mladiství, kteří vyrůstají v nestabilních rodinných podmínkách, kde chybí zájem rodičů nebo je rodinný systém narušen (například rozvodem, domácím násilím nebo zanedbáváním), mohou páchat majetkovou trestnou činnost jako způsob upoutání pozornosti. Delikventní chování může být voláním o pomoc, snahou přimět rodinu k reakci nebo dokonce formou vzpoury vůči autoritám.²⁵

2.2.4 Násilná kriminalita

Násilná kriminalita mladistvých představuje závažný společenský problém, který zahrnuje fyzická napadení, loupeže a šikanu. Mladiství se těchto činů často dopouštějí ve skupině vrstevníků, která jim dodává odvahu a snižuje individuální pocit odpovědnosti. Fyzické napadení nejčastěji probíhá na veřejných místech, v okolí škol, klubů, diskoték nebo jiných sociálních akcí, kde jsou mladiství často pod vlivem alkoholu či drog. Návykové látky výrazně snižují jejich sebekontrolu a posilují impulzivní chování, což zvyšuje pravděpodobnost fyzického konfliktu. Oběťmi násilí se mohou stát vrstevníci, neznámé osoby, ale také autority, například učitelé či policisté. Mladiství mají často

²⁴ FISCHER, Slavomil a ŠKODA, Jiří. Sociální patologie: forenzněpsychologický rozbor vybraných sociálněpatologických jevů. 3., rozšířené a aktualizované vydání. Psyché. Praha: Grada, 2024. ISBN 978-80-271-5078-6s. 101-104.

²⁵ FISCHER, Slavomil a ŠKODA, Jiří. Sociální patologie: forenzněpsychologický rozbor vybraných sociálněpatologických jevů. 3., rozšířené a aktualizované vydání. Psyché. Praha: Grada, 2024. ISBN 978-80-271-5078-6, s. 189-192.

problém s respektováním autorit, a proto dochází i k útokům na učitele, se kterými tráví velkou část svého času a mohou je vnímat jako překážku nebo zdroj frustrace.²⁶

Loupeže spáchané mladistvými bývají motivovány touhou po cenných předmětech, jako jsou mobilní telefony, peníze, elektronika nebo značkové oblečení, které by si jinak nemohli dovolit. K těmto činům dochází převážně v městských oblastech, parcích nebo méně frekventovaných lokalitách, kde mají pachatelé větší šanci zůstat neodhaleni. Rodinné prostředí zde hraje významnou roli, protože mladiství často přebírají vzorce chování od svých rodičů. Pokud v rodině dochází k fyzickému násilí nebo je agresivita běžným způsobem řešení konfliktů, mladiství mají vyšší tendenci jednat násilně i mimo domov.

Dalším faktorem ovlivňujícím agresivní chování je nedostatečná schopnost regulace emocí a řešení stresových situací. Násilné jednání může být reakcí na frustraci, školní neúspěchy, rodinné problémy nebo nízké sebevědomí. Mladiství, kteří se cítí ohroženi, ponižováni nebo sociálně vyloučeni, mohou reagovat agresivně jako formu sebeobrany nebo snahy získat si respekt ve svém okolí. Významný vliv má také vystavení násilnému obsahu v médiích, videohrách a na sociálních sítích, které mohou u některých jedinců vést k oslabení citlivosti vůči násilí a k napodobování agresivního chování. Kyberšikana a online výhrůžky se navíc mohou přenést i do reálného života a vyústit ve fyzické konflikty mezi mladistvými.²⁷

2.2.5 Drogová kriminalita

Drogová kriminalita mladistvých zahrnuje především držení, distribuci a výrobu omamných a psychotropních látek. Nejčastěji jde o měkké drogy, jako je marihuana, ale ve vážnějších případech se mladiství mohou dostat i k tvrdším drogám, například pervitinu nebo extázi.²⁸

Mladiství často experimentují s drogami ze zvědavosti, kvůli touze zapadnout do sociální skupiny nebo z potřeby uniknout z reality, která může být pro ně stresující. Drogy jim mohou krátkodobě poskytovat euforii, uvolnění nebo únik od osobních problémů, což vede k jejich opakovanému užívání. Mladiství, kteří pocházejí z dysfunkčních rodin, kde

²⁶ VÁGNEROVÁ, Marie. Psychopatologie pro pomáhající profese. Vyd. 5. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0225-7, s. 547-575.

²⁷ MARTÍNEK, Zdeněk. Agresivita a kriminalita školní mládeže. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Pedagogika. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5309-6, s. 114.

²⁸ SIEGEL, Larry J. a WELSH, Brandon. Juvenile delinquency: theory, practice, and law. 10th ed. Belmont: Cengage Learning, 2008. ISBN 978-0-495-50774-1, s. 366-398.

jsou drogy nebo alkohol běžnou součástí života, mají vyšší pravděpodobnost zapojení do drogové kriminality.

Jedním z hlavních problémů je prodej a distribuce drog mezi mladistvými. Často se zapojují do drogové trestné činnosti nejen jako uživatelé, ale i jako dealeři, kteří prodávají drogy ve školách, parcích nebo na diskotékách. Distribuce drog mezi mladistvými je riziková nejen z hlediska právních důsledků, ale také z hlediska bezpečnosti, mladiství často nemají dostatečné povědomí o nebezpečnosti drog a jejich účincích.²⁹

2.2.6 Kyberkriminalita

Mladiství se v současnosti nejčastěji dopouštějí kyberkriminality, přičemž mezi nejrozšířenější formy patří kyberšikana a podvody. Internet poskytuje těmto jedincům prostor pro anonymitu, což jim umožňuje zakládat účty pod fiktivními jmény a identitami, a vydávat se za někoho jiného. Tato anonymita je však pouze zdánlivá, neboť policie má možnost je vysledovat prostřednictvím technologií, jako je sledování IP adres a analýza odeslaných zpráv. Mladiství často nerozumí tomu, že veškeré jejich online aktivity, včetně zaslaných zpráv, zanechávají digitální stopu, která může být zpětně dohledána.³⁰

Kyberšikana, přestože je ve své podstatě skrytá, je pro oběti velmi závažná, neboť je často doprovázena výhrůžkami a zastrašováním. Kvůli těmto hrozbám se oběti zdráhají přiznat, co se děje, což činí tento typ kriminality velmi těžko odhalitelným.

Další významnou oblastí, do které mladiství v současnosti často spadají, jsou podvody na internetových bazarech a online platformách. Mladí lidé jsou často vtaženi do organizovaných sítí podvodníků, kteří prodávají falešné produkty, například napodobeniny značek jako Apple, Gucci nebo Prada. Využívají jednoduchosti internetového prodeje a zakládají falešné účty na bazarových stránkách, kde nabízejí zboží, které ve skutečnosti neexistuje. Po obdržení platby buď nedodají žádný produkt, nebo pošlou zboží, které neodpovídá popsanému, a následně smažou účet. Mladiství

²⁹ FISCHER, Slavomil a ŠKODA, Jiří. Sociální patologie: forenzněpsychologický rozbor vybraných sociálněpatologických jevů. 3., rozšířené a aktualizované vydání. Psyché. Praha: Grada, 2024. ISBN 978-80-271-5078-6, s. 110-131.

³⁰ MARTÍNEK, Zdeněk. Agresivita a kriminalita školní mládeže. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Pedagogika. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5309-6, s. 170-179.

podvodníci takto často zakládají nové účty nebo přecházejí na jiné platformy, aby se vyhnuli odhalení.³¹

2.3 Vliv závislostního chování na kriminalitu mladistvých

Závislostní chování je jedním z významných faktorů, které mohou u mladistvých vést k páchání kriminality. Tento problém je ještě více zhoršen množstvím podnětů, které mladistvým dnešní doba nabízí. Drogy jsou pro ně snadno dostupné, často i v podobách, které nejsou snadno rozpoznatelné dospělými, například HHC v gumových medvědích. Mladiství, kteří jsou ve věku, kdy často vidí pouze zábavu a neuvědomují si rizika, jsou náchylní k experimentování. Alkohol, považovaný za sociálně přijatelný, je také faktorem, který může vést k dalšímu rozvoji závislostí. Mladiství jsou pod tlakem společnosti a někdy i rodiny, která jim může poskytovat ochucená nealkoholická piva, čímž u nich vytváří dojem, že konzumace alkoholu je běžná. Volně dostupné medikamenty jsou dalším rizikem. Internet, který je přítomen v životě každého dítěte, rovněž přispívá k rozvoji závislostí, zejména na online hrách, které mohou přerůst v problematické chování. Všechny tyto závislostní faktory mohou vést k páchání trestné činnosti, jako jsou krádeže, loupeže, vloupání, kyberšikana, podvody, ale také k násilnému chování pod vlivem drog nebo alkoholu.³²

2.4 Prevence závislostního chování a kriminality mladistvých

2.4.1 Primární prevence

V primární prevenci hraje zásadní roli nejen rodina, ale i škola, která má možnost přímo ovlivnit postoje a chování mladistvých. Na školách jsou organizovány preventivní programy, které se zaměřují na závažnost problémů spojených s drogami, alkoholem, kyberprostorem a dalšími rizikovými faktory. Součástí těchto programů jsou nejen školní lekce a workshopy, ale i pravidelné přednášky odborníků, jako jsou zástupci Policie ČR, sociální pedagogové a metodici prevence. Tito odborníci poskytují mladistvým informace a nástroje, jak se vyrovnat s tlakem vrstevníků, stresovými situacemi a potenciálními nástrahami spojenými s užíváním návykových látek nebo nebezpečným chováním online.

³¹ FISCHER, Slavomil a ŠKODA, Jiří. Sociální patologie: forenzněpsychologický rozbor vybraných sociálněpatologických jevů. 3., rozšířené a aktualizované vydání. Psyché. Praha: Grada, 2024. ISBN 978-80-271-5078-6, s. 151-153.

³² FISCHER, Slavomil a ŠKODA, Jiří. Sociální patologie: forenzněpsychologický rozbor vybraných sociálněpatologických jevů. 3., rozšířené a aktualizované vydání. Psyché. Praha: Grada, 2024. ISBN 978-80-271-5078-6, s. 15-49.

Kromě toho školy přispívají k osobnímu rozvoji dětí tím, že jim ukazují různé způsoby, jak mohou efektivně využívat svůj volný čas a realizovat své zájmy, čímž jim vytvářejí alternativy k nebezpečnému chování.

Důležitou součástí prevence je také spolupráce mezi školou a rodinou. Školy pravidelně informují zákonné zástupce, pokud zjistí jakékoliv negativní změny v chování jejich dítěte. K tomu slouží konzultace a pravidelné setkání s rodiči, kde je diskutováno chování dětí ve škole, jejich školní výsledky a celkový vývoj. Efektivní spolupráce mezi školou a rodinou je však často složitá, zejména v případech, kdy rodiče nechťejí připustit, že jejich dítě může čelit problémům spojeným se závislostmi nebo kriminalitou. V některých případech se může stát, že rodina spolupráci odmítne, což může značně zkomplikovat preventivní snahy.³³

Rodina by měla být aktivně informována o rizicích, které pro jejich dítě představují dostupné látky, včetně drog, alkoholu, nikotinu nebo volně prodejných léků. Důležité je také věnovat pozornost tomu, jak tráví dítě svůj volný čas, s kým se stýká, jaké má zájmy a co ho motivuje. V tomto směru mohou výrazně pomoci různé mediální kanály, které informují rodiče o aktuálních trendech v oblasti užívání drog a jiných návykových látek, a to včetně nových a často nelegálních produktů, které mohou být pro mladistvé lákavé a snadno dostupné.³⁴

Další podstatnou složkou prevencí je rozšířená spolupráce škol s Policií ČR. Mnohé školy mají k dispozici kontakty na specialisty z řad policie, kteří se zabývají prevencí kriminality, a mohou s dětmi organizovat besedy, workshopy nebo simulace krizových situací, které studenty naučí, jak reagovat v případě nebezpečí. Problematika je však často komplikována časovými a finančními limity škol, které čelí rostoucím nárokům na jejich rozpočet. Například pozice sociálních pedagogů, kteří jsou klíčoví pro prevenci, nejsou přímo zahrnuty ve školském zákoně, což znamená, že jejich financování je závislé na rozhodnutí zřizovatele školy. Tento problém může mít negativní dopad na efektivitu preventivních aktivit. Stejně tak platové ohodnocení asistentů pedagoga, kteří

³³ FIRSTOVÁ, Jana a ZÁMEK, David. Prevence kriminality – nedílná součást systému vnitřní bezpečnosti. Právní monografie. Praha: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-80-7676-057-8, s. 125-153.

³⁴ SIEGEL, Larry J. a WELSH, Brandon. Juvenile delinquency: theory, practice, and law. 10th ed. Belmont: Cengage Learning, 2008. ISBN 978-0-495-50774-1, s. 399-426.

mají bližší kontakt s dětmi a častěji se setkávají s jejich problémy, by mělo být adekvátní k důležitosti jejich role v prevenci.³⁵

2.4.2 Sekundární prevence

Včasné rozpoznání mladistvých, kteří vykazují známky rizikového chování, je klíčové pro účinnou prevenci a intervenci. Identifikace těchto jedinců zahrnuje pozornost na faktory, jako je častá absence ve škole, změny v chování nebo kontakt s konfliktními vrstevníky, což může být indikátorem problémů, které mohou vést k závažnějším negativním důsledkům.

Po identifikaci těchto mladistvých je nezbytné nabídnout individuální poradenství a terapeutickou podporu, která se zaměřuje na řešení specifických problémů jednotlivce. Tato podpora může mít formu psychologického poradenství nebo terapeutických sezení, kde se mladiství naučí efektivněji řešit své problémy a emoci.³⁶

Vedle individuální podpory jsou efektivní také skupinové programy, které zahrnují terapeutické nebo podpůrné skupiny, kde se mladiství mohou sdílet své zkušenosti a vzájemně se podporovat. Tento kolektivní přístup často pomáhá budovat sebedůvěru a ukazuje mladistvým, že nejsou sami ve svých problémech.³⁷

³⁵ PROCHÁZKA, Miroslav. Sociální pedagogika. Pedagogika. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3470-5, s. 61-73.

³⁶ ČÍRTKOVÁ, Ludmila a VITOUŠOVÁ, Petra. Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-2014-2, s. 139.

³⁷ FIRSTOVÁ, Jana a ZÁMEK, David. Prevence kriminality – nedílná součást systému vnitřní bezpečnosti. Právní monografie. Praha: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-80-7676-057-8, s. 160.

3 Praktická část

3.1 Metodika výzkumu

Cílem tohoto výzkumu bylo podrobně analyzovat vazby mezi závislostním chováním a kriminalitou u mladistvých, a to zejména zaměřením se na to, jak závislostní chování ovlivňuje jejich sklony k páchání trestné činnosti. Výzkum měl za cíl zjistit, zda existuje výrazná souvislost mezi užíváním návykových látek nebo jinými formami závislosti a tendencí k zapojení do kriminálního jednání. Součástí výzkumu bylo také zjistit, zda si mladiství tuto souvislost uvědomují, nebo zda ji vnímají jako nedůležitou, což by mohlo odhalit jejich povědomí o rizicích spojených s tímto chováním.

Dalším důležitým cílem výzkumu bylo prozkoumat, jak mladiství vnímají preventivní opatření, která by mohla být účinná v prevenci závislostního chování a kriminality. Výzkum se zaměřil na zjištění, jaké konkrétní formy prevence by mladiství považovali za nejefektivnější a smysluplné, a zda existují oblasti, kde by měly být prevenci věnovány větší prostředky, například v oblasti školství, rodiny, nebo médií.

3.1.1 Stanovené hypotézy u výzkumu

Hypotéza 1: Předpokládám, že většina mladistvých vnímá alkohol a drogy jako faktory, které přispívají ke spáchání nelegálního činu.

Hypotéza 2: Předpokládám, že většina mladistvých nemá dostatečné povědomí o riziku vzniku závislosti na lécích.

Hypotéza 3: Předpokládám, že nejčastější postoj mladistvých je, že internet ovlivňuje jejich chování převážně negativně.

Hypotéza 4: Předpokládám, že mladiství vnímají špatnou partu a rodinné prostředí jako dva nejvýznamnější faktory ovlivňující kriminalitu mladistvých.

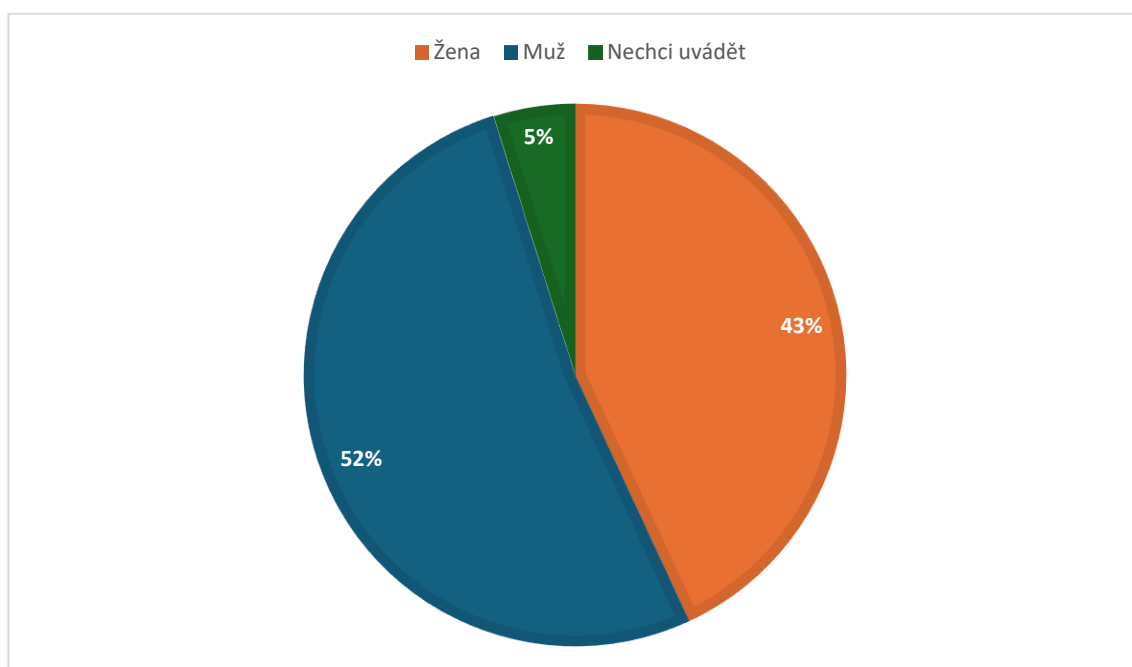
Byla zvolena metoda dotazníkového šetření, které bylo sestaveno ve spolupráci s metodičkou prevence a sociální pracovnící. Otázky nebyly přímo zaměřeny na samotné respondenty, protože odbornice doporučily jiný přístup. Pokud by dotazník obsahoval otázky vztahující se přímo k nim, existovalo by riziko, že by neodpovídali upřímně z obav

o zachování anonymity.³⁸ Dotazník byl respondentům zasílán formou odkazu, protože dotazník byl vytvořen na <https://www.surveymonkey.com/cs/>.

Dotazník byl zaslán celkem 287 respondentům, z nichž jej vyplnilo 123 mladistvých, zatímco 164 se rozhodlo neúčastnit. Sestával z 18 uzavřených otázek a byl zcela anonymní. U otázek č. 5, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 17, 18 bylo možné dát více odpovědí. Jeho vyplnění bylo dobrovolné.

3.2 Výsledky výzkumu

Graf 1: Pohlaví³⁹

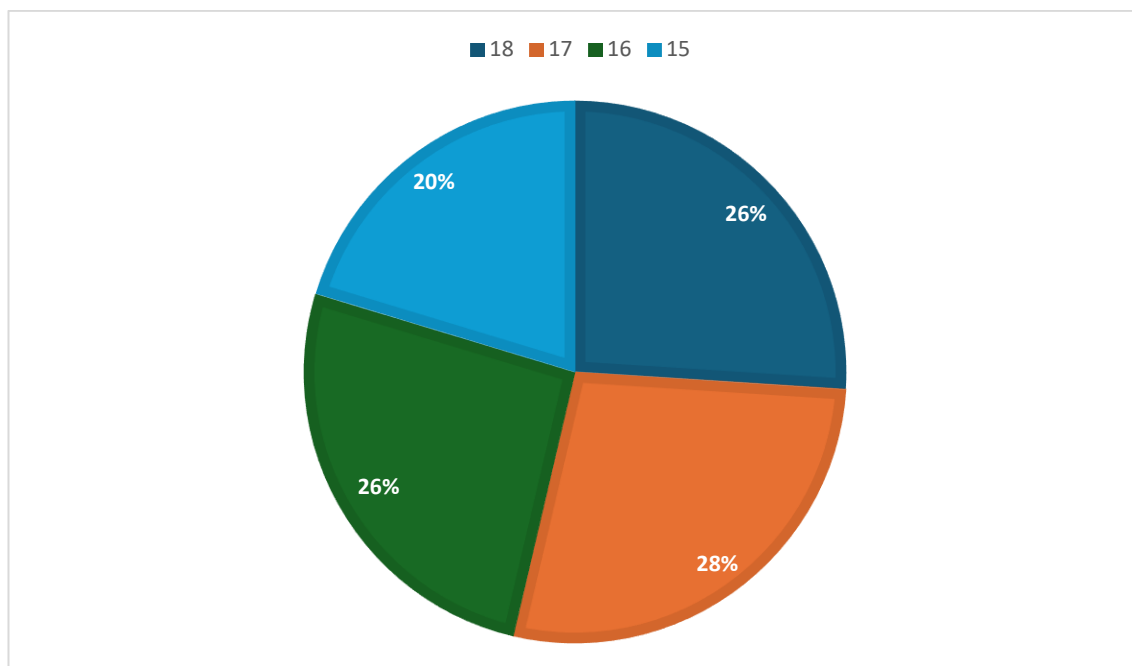

Z vyplněných dotazníků vyplynulo, že na otázku ohledně pohlaví odpovědělo 64 (52%) mužů, 53 (43%) žen a 6 (5%) respondentů neuvádělo svůj věk. Tato otázka byla důležitá pro zjištění, zda mladistvé ženy a muži mají podobné zkušenosti v oblasti závislostního chování a kriminality.

³⁸ OCHRANA, František. Metodologie, metody a metodika vědeckého výzkumu. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-4200-0, s. 25-30.

³⁹ Vlastní výzkum 2025

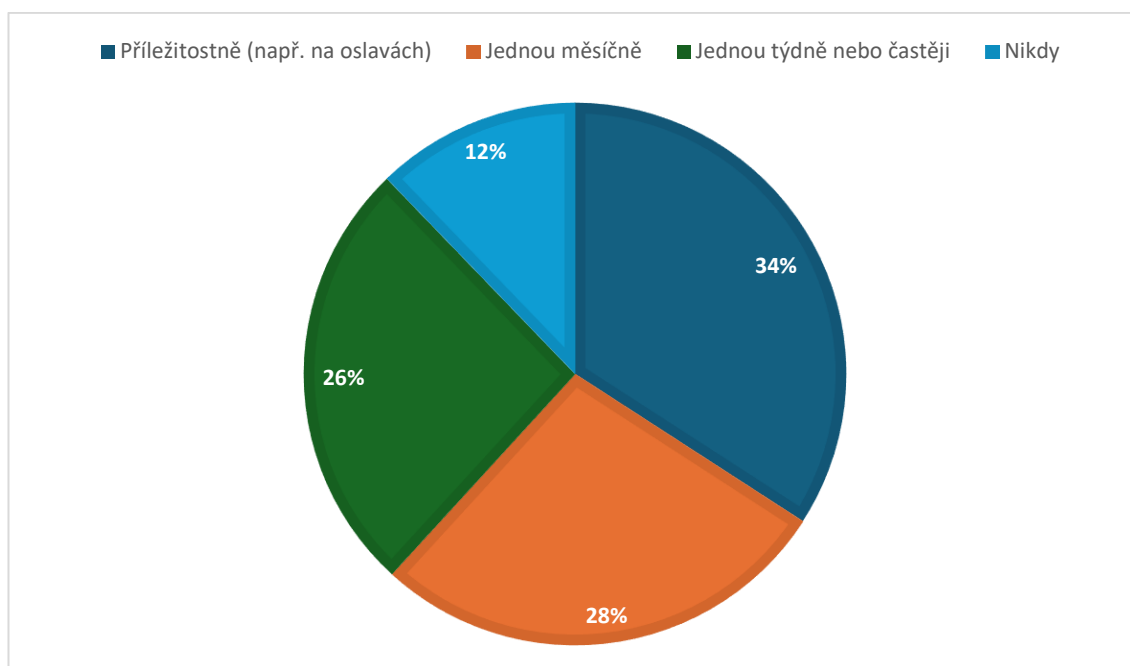
Graf 2: Věk⁴⁰

Dotazník vyplnilo 32 respondentů (26 %) ve věku 18 let, 34 (28 %) ve věku 17 let, 32 (26 %) šestnáctiletých a 25 (20 %) patnáctiletých. Tato otázka byla klíčová pro získání přehledu o tom, která věková skupina se do výzkumu zapojila nejvíce a která naopak odpovídat nechtěla. Dotazník byl zasílán do školních tříd, což vedlo k relativně vyrovnanému zastoupení věkových kategorií.

⁴⁰ Vlastní výzkum 2025

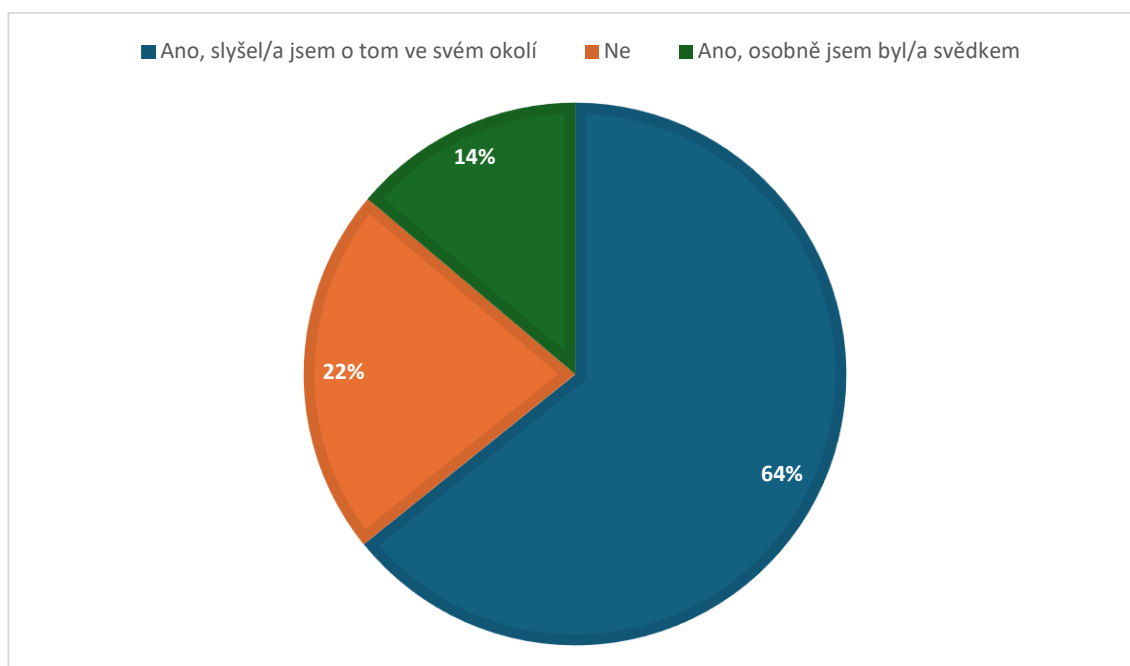
Graf 3: Jak často mladistvý konzumují alkohol⁴¹

Graf ukazuje, jak často mladiství konzumují alkohol. Největší část respondentů, konkrétně 34 %, uvedla, že pijí alkohol pouze příležitostně, například na oslavách. Druhá nejčastější odpověď byla „jednou měsíčně“, což uvedlo 28 % dotázaných. Téměř stejně velkou skupinu tvoří mladiství, kteří pijí alkohol pravidelně jednou týdně nebo častěji, a to ve 26 % případů. Nejmenší podíl, pouze 12 %, představují ti, kteří alkohol vůbec nekonzumují. Z grafu je vidět, že většina mladistvých má s alkoholem zkušenosti, přičemž jen menší část se mu zcela vyhýbá.

⁴¹ Vlastní výzkum 2025.

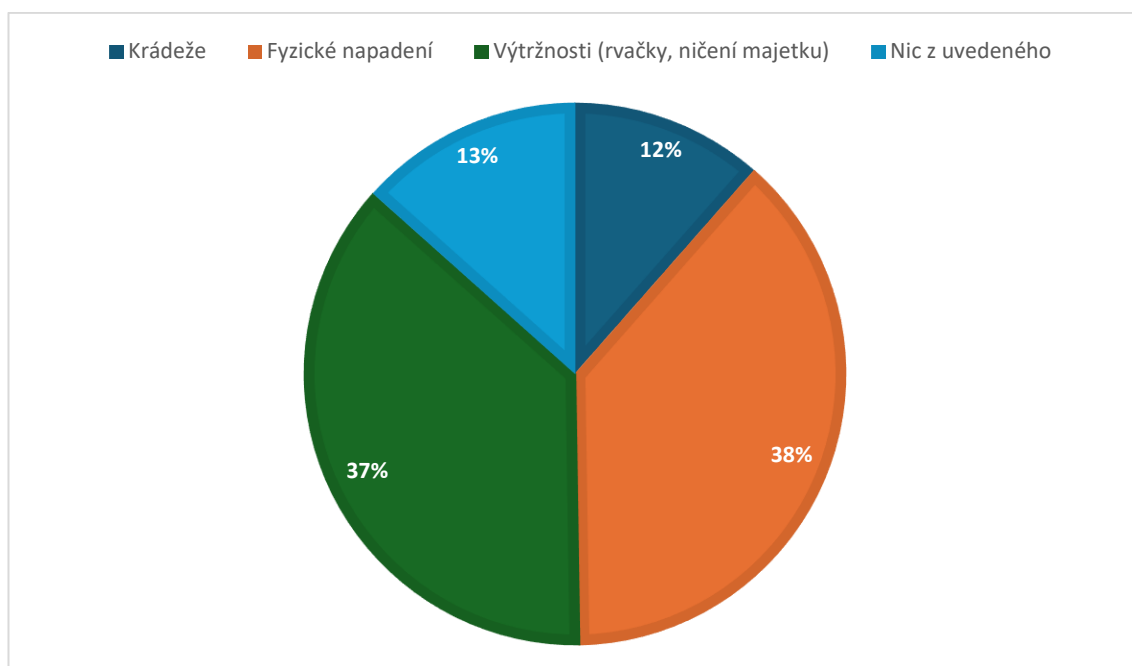
Graf 4: Vliv alkoholu na spáchání nelegálního činu.⁴²

Z grafu vyplývá, jak mladí lidé vnímají spojení mezi konzumací alkoholu a pácháním nelegálních činů. Největší část, konkrétně 64 %, uvedla, že se o takových případech dozvěděla ze svého okolí, což potvrzuje, že toto riziko mezi mladistvými není neznámé. Naopak 22 % respondentů uvedlo, že se s podobnou situací nikdy nesetkalo. Nejmenší podíl, konkrétně 14 %, přiznává osobní svědectví takového incidentu. Tyto výsledky naznačují, že si mladiství uvědomují možnou souvislost mezi konzumací alkoholu a nelegálním jednáním, a někteří ji dokonce zažili na vlastní oči.

⁴² Vlastní výzkum 2025.

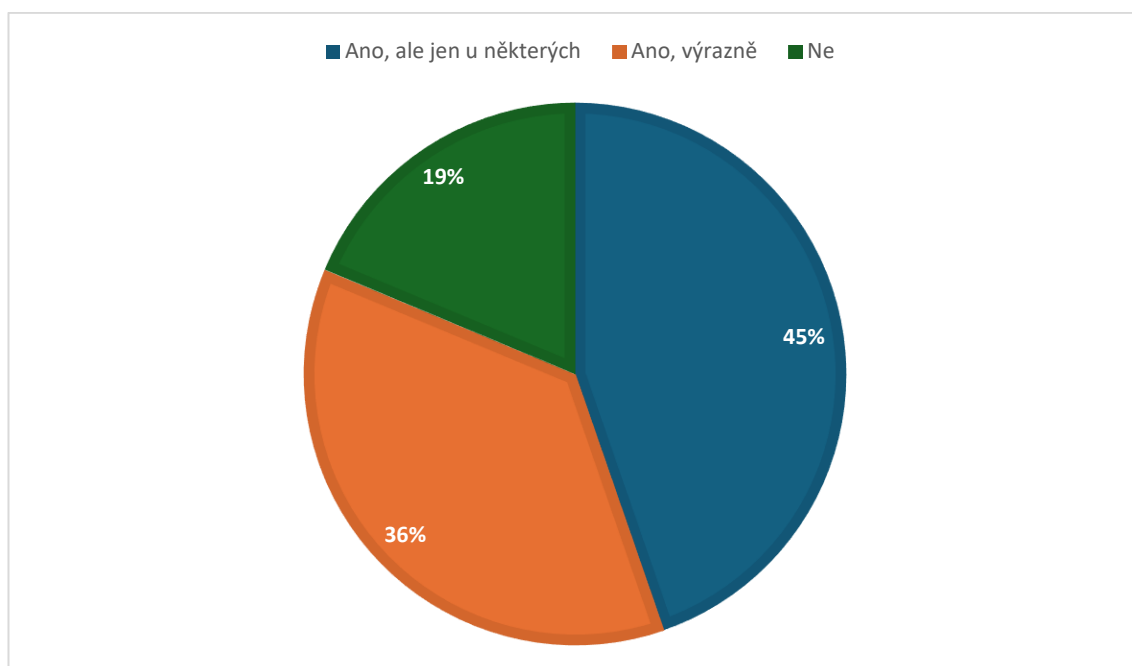
Graf 5: Formy kriminality související s alkoholem.⁴³

Graf ukazuje, jaké formy kriminality spojené s alkoholem mladiství vnímají jako nejčastější. Na dotazník odpovědělo 123 respondentů, přičemž mohli označit více variant. Nejvíce respondentů, konkrétně 38 %, uvedlo fyzické napadení, což naznačuje, že mladiství považují agresi pod vlivem alkoholu za nejčastější problém. Velmi podobně je vnímána i výtržnost, tedy rvačky a ničení majetku, kterou označilo 37 % dotázaných. Krádeže jsou spojovány s alkoholem méně často, zmínilo je pouze 12 % mladistvých. Zajímavé je, že 13 % respondentů uvedlo, že se s žádnou z uvedených forem kriminality v souvislosti s alkoholem nesetkali. Výsledky naznačují, že mladiství vnímají alkohol především jako spouštěč agresivního chování a veřejného nepořádku.

⁴³ Vlastní výzkum 2025.

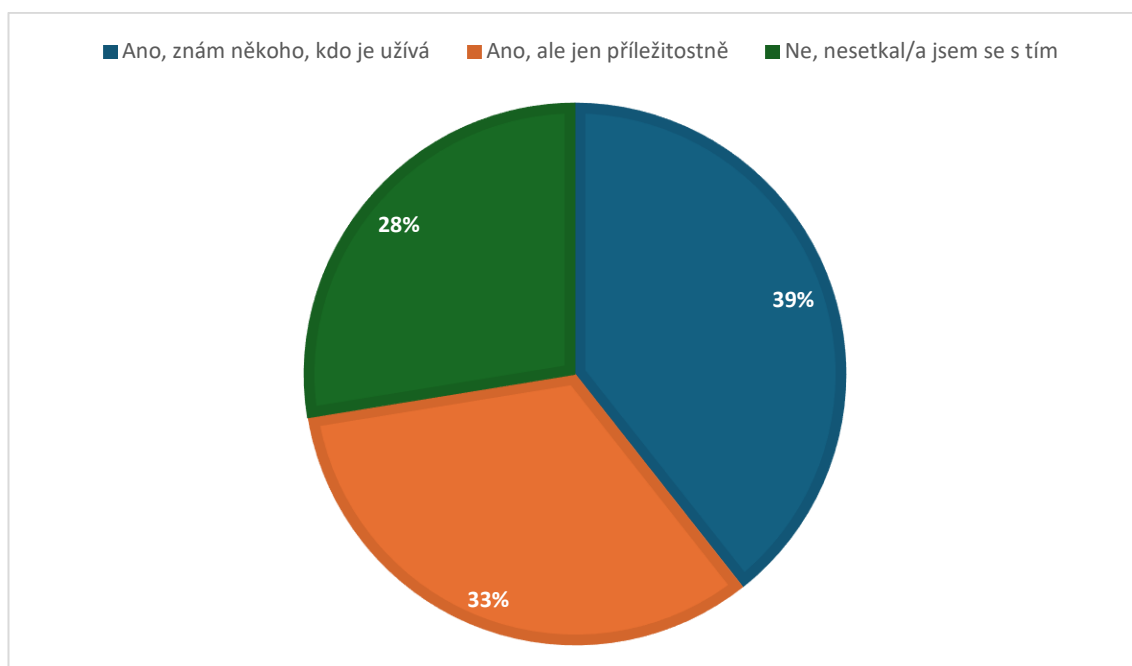
Graf 6: Přispění alkoholu spáchání nelegálního činu.⁴⁴

Graf znázorňuje, jak mladiství vnímají vliv alkoholu na spáchání nelegálního činu. Největší část respondentů, 45 %, si myslí, že alkohol přispívá ke spáchání trestné činnosti, ale jen u některých jedinců. Dalších 36 % mladistvých se domnívá, že alkohol má výrazný vliv a významně přispívá k páčání nelegálních činů. Naopak 19 % dotázaných uvedlo, že alkohol podle nich ke spáchání nelegálního činu nepřispívá. Výsledky ukazují, že většina mladistvých vnímá alkohol jako faktor, který alespoň u části lidí ovlivňuje jejich chování natolik, že vede k protiprávnímu jednání.

⁴⁴ Vlastní výzkum 2025.

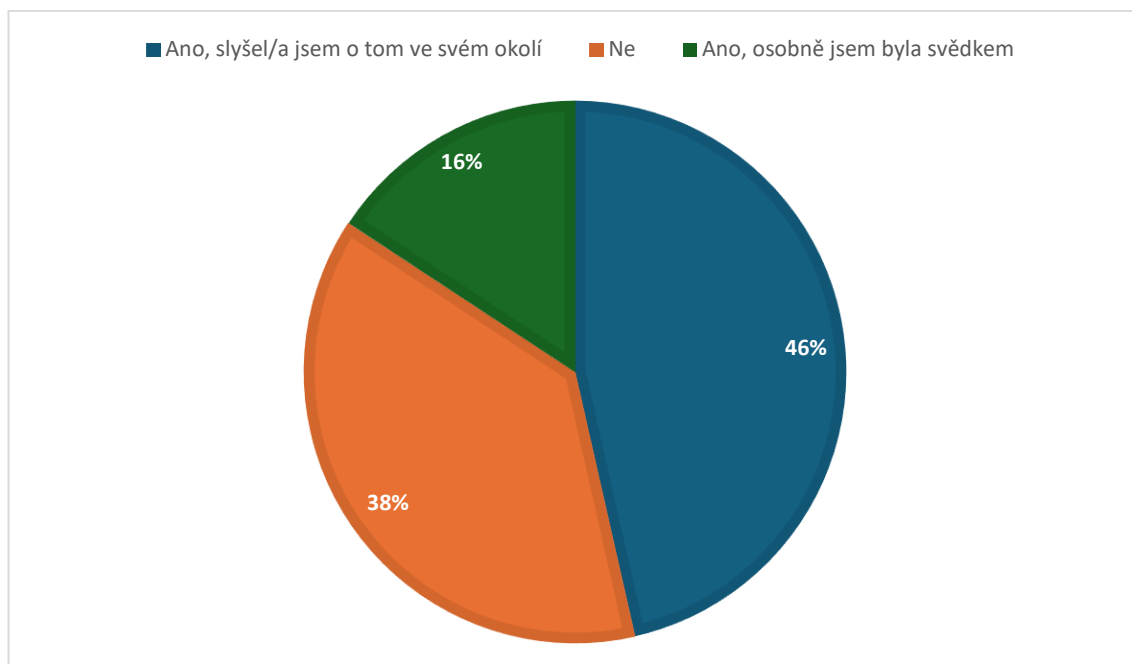
Graf 7: Užívání nelegálních drog mezi mladistvými.⁴⁵

Graf znázorňuje odpovědi respondentů na otázku týkající se užívání nelegálních drog mezi mladistvými. V tomto případě měli respondenti možnost označit více odpovědí. Největší část, 39 %, uvedla, že znají někoho, kdo nelegální drogy užívá. Dalších 33 % uvedlo, že se s nimi setkávají, ale pouze příležitostně (na oslavách, v baru). Naopak 28 % respondentů uvedlo, že se s užíváním nelegálních látek nikdy nesetkali. Výsledky naznačují, že většina mladistvých má nějakou zkušenost s nelegálními drogami, ať už osobní nebo zprostředkovanou přes své okolí.

⁴⁵ Vlastní výzkum 2025.

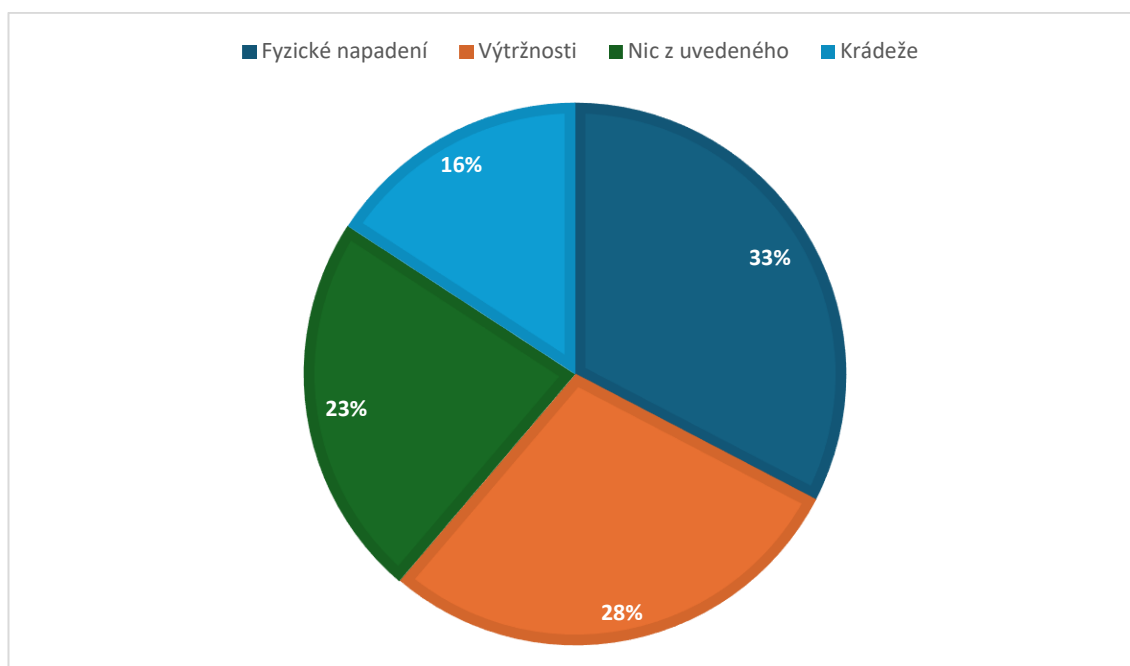
Graf 8: Přispění nelegálních drog ke spáchání nelegálního činu.⁴⁶

Tento graf ukazuje, jak mladiství vnímají souvislost mezi nelegálními drogami a páčáním trestné činnosti. Největší část respondentů, konkrétně 46 %, uvedla, že o takových případech slyšela ve svém okolí. Dalších 38 % mladistvých se s tímto problémem nesetkalo a odpovědělo záporně. Zbývajících 16 % dotázaných bylo osobně svědkem situace, kdy nelegální drogy přispěly ke spáchání trestného činu. Respondenti mohli označit více variant, což naznačuje, že někteří z nich mohli mít jak nepřímou, tak i osobní zkušenost s touto problematikou.

⁴⁶ Vlastní výzkum 2025.

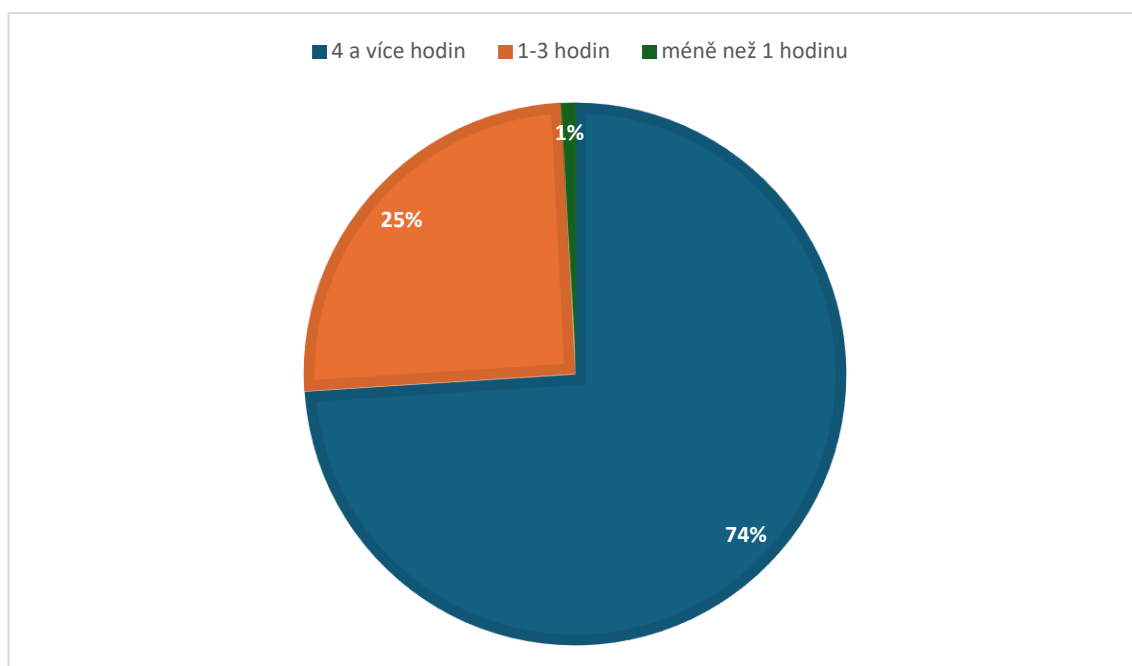
Graf 9: Chování mladistvých pod vlivem drog.⁴⁷

Graf znázorňuje, jaké chování mladiství pod vlivem drog nejčastěji vykazují. Největší podíl, 33 %, tvoří fyzická napadení, což naznačuje, že agrese může být častým důsledkem intoxikace. Druhým nejčastějším jevem jsou výtržnosti, které uvedlo 28 % respondentů. Téměř čtvrtina mladistvých, konkrétně 23 %, se s žádným z uvedených projevů nesetkala. Nejmenší část, 16 %, tvoří případy krádeží. Výsledky ukazují, že chování pod vlivem drog se často projevuje násilím nebo narušováním veřejného pořádku, zatímco krádeže jsou méně časté.

⁴⁷ Vlastní výzkum 2025.

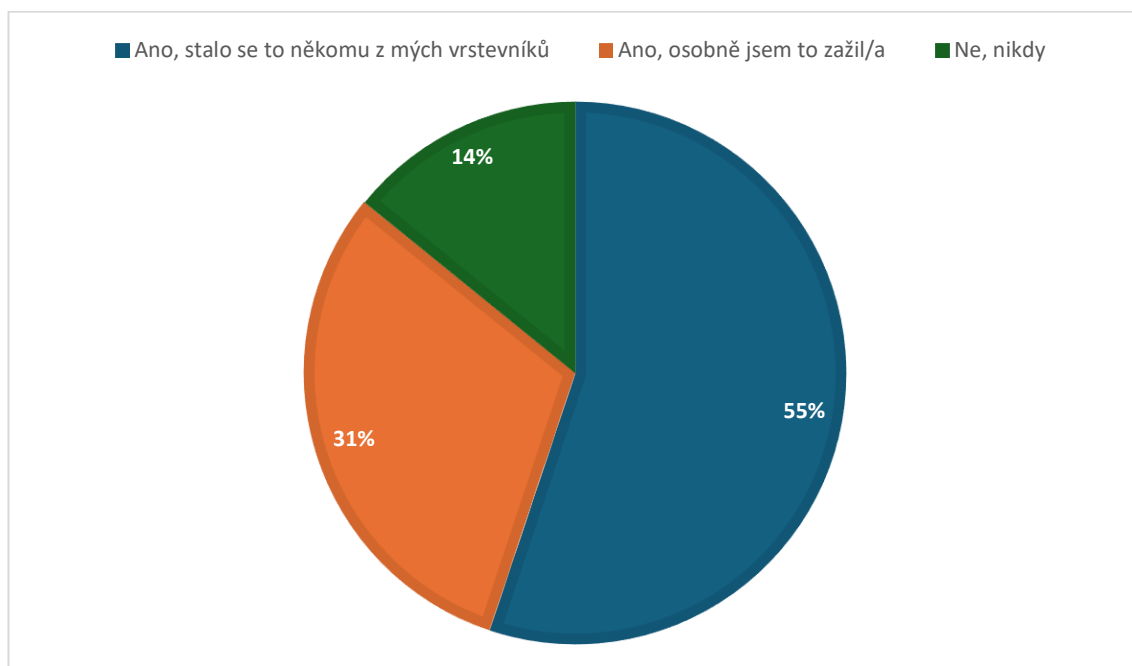
Graf 10: Čas strávený mladistvými na internetu.⁴⁸

Graf ukazuje, že naprostá většina mladistvých, konkrétně 74 %, tráví na internetu denně čtyři a více hodin, což naznačuje silnou závislost na online prostředí. Čtvrtina respondentů, tedy 25 %, uvedla, že na internetu stráví denně jednu až tři hodiny. Nejmenší část, pouhé 1 %, se připojuje méně než jednu hodinu denně. Výsledky jasně ukazují, že internet hraje v životě mladistvých významnou roli a většina z nich tráví online velkou část svého volného času.

⁴⁸ Vlastní výzkum 2025.

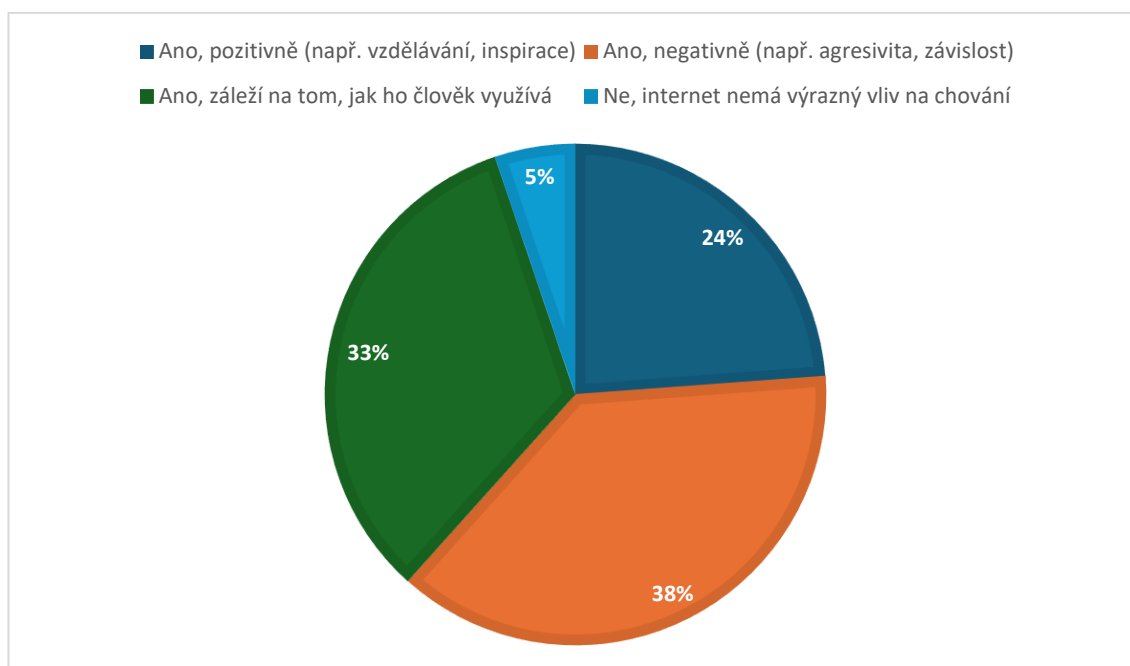
Graf 11: Zkušenosti mladistvých s kyberšikanou, podvody a jiným nebezpečím na internetu.⁴⁹

Graf znázorňuje, jaké zkušenosti mají mladiství s rizikovým chováním v online prostředí, konkrétně s kyberšikanou, podvody a dalšími internetovými hrozbami. Respondenti měli možnost označit více odpovědí, což znamená, že někteří z nich zaškrtnuli jak osobní zkušenost, tak zkušenost někoho ze svého okolí. Více než polovina odpovědí (55 %) poukazuje na to, že se podobná situace stala někomu z vrstevníků dotázaných. Osobní zkušenost uvedlo 31 % respondentů, což je poměrně vysoký podíl a potvrzuje, že tato problematika se mladistvých přímo dotýká. Pouze 14 % odpovědí uvádí, že se s žádnou z uvedených forem nebezpečného chování nikdy nesetkali.

⁴⁹ Vlastní výzkum 2025.

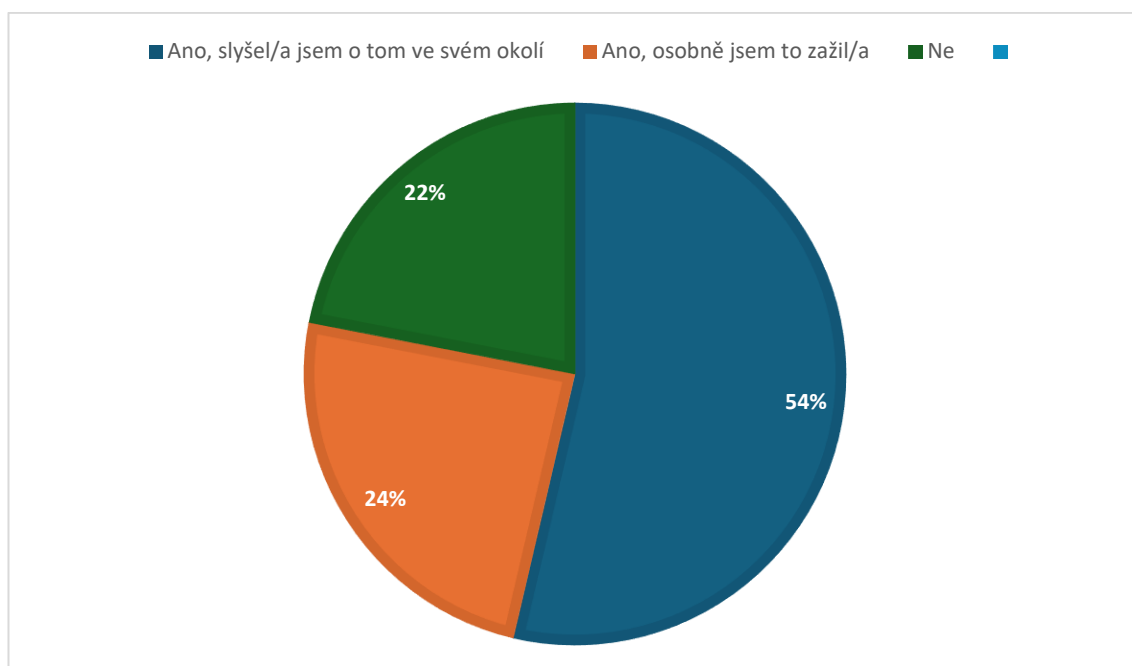
Graf 12: Vliv internetu na chování mladistvých.⁵⁰

Graf znázorňuje, jak mladiství vnímají vliv internetu na své chování. Respondenti měli možnost označit více odpovědí, čímž je umožněno, že jedna osoba vnímá vliv internetu z více úhlů. Největší část odpovědí (38 %) se přiklání k názoru, že internet ovlivňuje chování spíše negativně, například může vést k agresivitě nebo závislosti. Druhá nejčastější odpověď (33 %) zohledňuje, že vliv internetu záleží především na tom, jakým způsobem ho člověk využívá. 24 % respondentů uvedlo, že internet může mít pozitivní vliv, například v oblasti vzdělávání či získávání inspirace. Pouze malá část dotázaných (5 %) se domnívá, že internet nemá výrazný vliv na chování.

⁵⁰ Vlastní výzkum 2025.

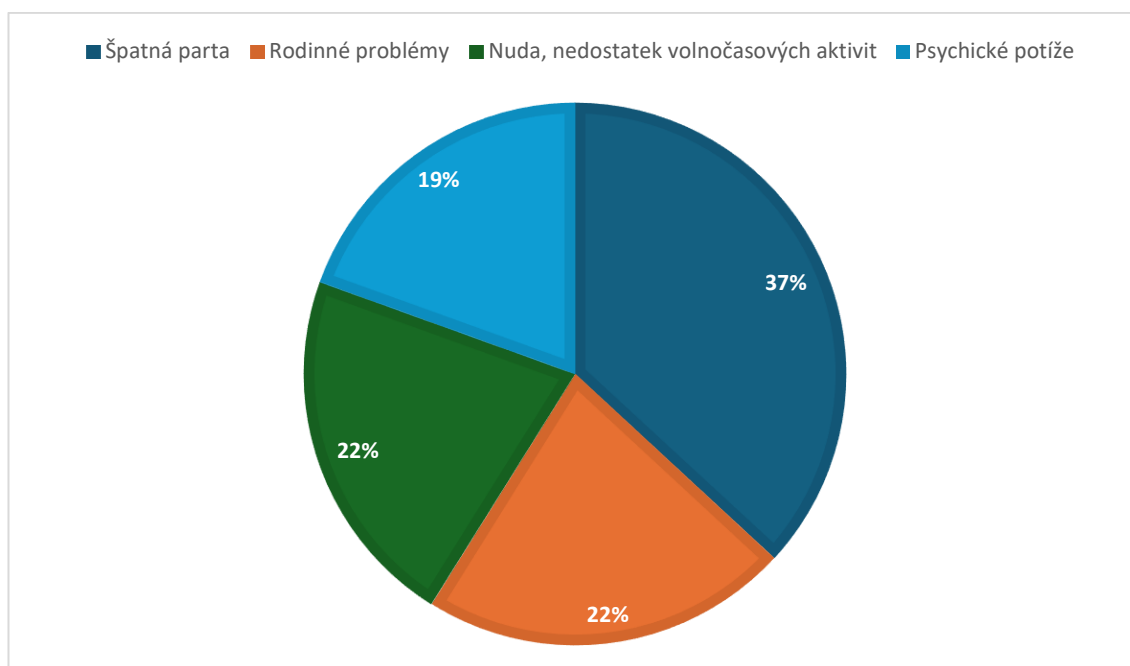
Graf 13: Mladiství a trestná činnost vrstevníků.⁵¹

Graf zachycuje postoje mladistvých k otázce, zda se ve svém okolí setkali s případy trestné činnosti páchané jejich vrstevníky. U této otázky nebylo možné označit více odpovědí, každý respondent tedy volil pouze jednu možnost, která nejlépe vystihovala jeho zkušenost. Nejčastější odpovědí bylo, že dotázaní o takovém případě slyšeli ve svém okolí. Tuto variantu zvolilo 54 % respondentů, což naznačuje, že informace o trestném jednání mezi mladými lidmi nejsou výjimečné. Osobní zkušenost s trestnou činností uvedlo 24 % dotázaných, tedy téměř čtvrtina. Zbýlých 22 % se s tímto jevem nasetkalo vůbec.

⁵¹ Vlastní výzkum 2025.

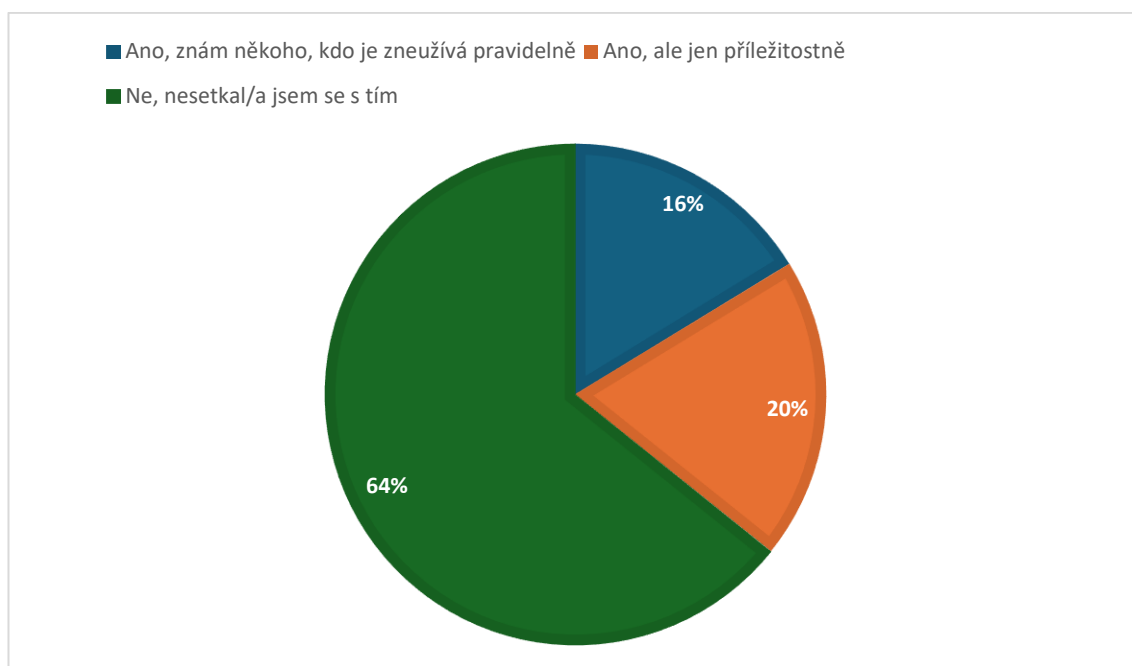
Graf 14: Faktory přispívající ke kriminalitě mladistvých.⁵²

Graf znázorňuje, jaké faktory podle mladistvých nejčastěji přispívají ke vzniku kriminálního chování v jejich věkové skupině. U této otázky mohli respondenti označit více možností, což umožňuje širší pohled na to, jak jednotlivé okolnosti vnímají. Za nejčastější příčinu byla označena „špatná parta“, kterou zvolilo 37 % respondentů. Tento výsledek ukazuje na význam vrstevnického prostředí a jeho vliv na rozhodování mladých lidí. Druhé místo obsadily se shodným podílem 22 % dvě odpovědi – „rodinné problémy“ a „nuda, nedostatek volnočasových aktivit“. Obě tyto možnosti naznačují, že zázemí i smysluplné trávení volného času hrají v prevenci rizikového chování důležitou roli. Nejmenší podíl (19 %) připadá na „psychické potíže“, které však přesto představují důležitý faktor, často ve spojení s dalšími uvedenými příčinami. Z výsledků je patrné, že mladiství vnímají kriminalitu jako důsledek kombinace sociálního tlaku, rodinného zázemí, nedostatku podpory a nevyužitého času.

⁵² Vlastní výzkum 2025.

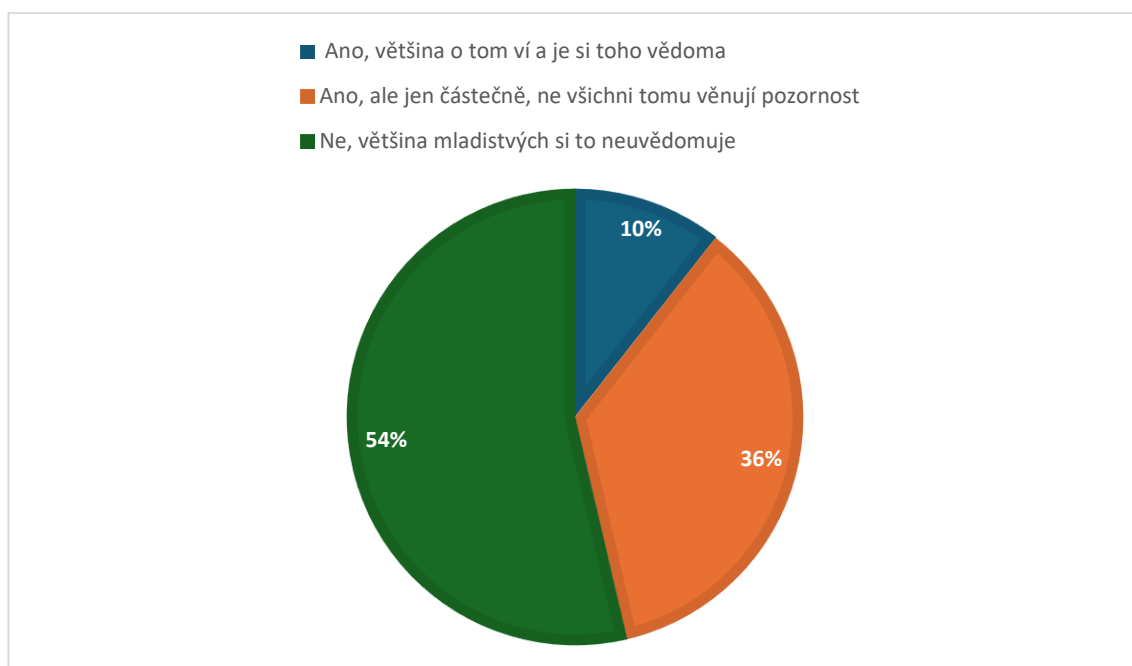
Graf 15: Užívání léků mezi mladistvými.⁵³

Graf znázorňuje, jak mladiství vnímají problematiku zneužívání léků ve svém okolí. V tomto případě nebylo možné označit více odpovědí, každý respondent tedy zvolil jednu možnost, která nejlépe vystihovala jeho zkušenost. Většina dotázaných (64 %) uvedla, že se s tímto problémem nesetkala. Přesto pětina respondentů (20 %) uvedla, že se s užíváním léků mimo jejich zamýšlený účel setkali příležitostně. Dalších 16 % zná někoho, kdo léky zneužívá pravidelně. Výsledky ukazují, že ačkoliv přímá zkušenost s tímto problémem není mezi mladistvými zcela běžná, určité procento s tímto jevem ve svém okolí zkušenost má.

⁵³ Vlastní výzkum 2025.

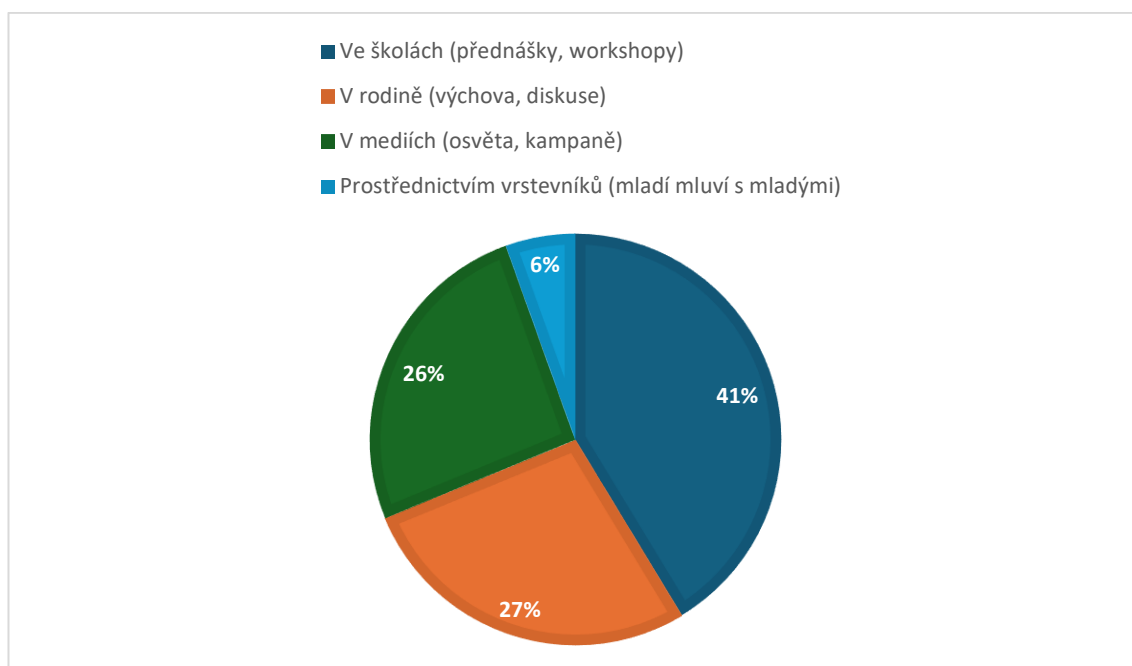
Graf 16: Povědomí mladistvých o rizicích závislosti na lécích.⁵⁴

Graf ukazuje, jak mladiství vnímají rizika spojená se závislostí na lécích. Respondenti v tomto případě mohli zvolit pouze jednu odpověď. Více než polovina dotázaných (54 %) uvedla, že si většina mladistvých tato rizika vůbec neuvědomuje. Dalších 36 % připouští, že povědomí existuje, ale ne všichni mu věnují dostatečnou pozornost. Pouze 10 % respondentů se domnívá, že většina mladistvých si rizika zneužívání léků uvědomuje a je si jich plně vědoma. Výsledky ukazují poměrně nízkou úroveň informovanosti nebo vnímání rizik spojených se závislostí na lécích v této věkové skupině. Přestože se o tématu v médiích či ve školním prostředí mluví stále více, většina mladých lidí k němu zřejmě nepřistupuje dostatečně vážně.

⁵⁴ Vlastní výzkum 2025.

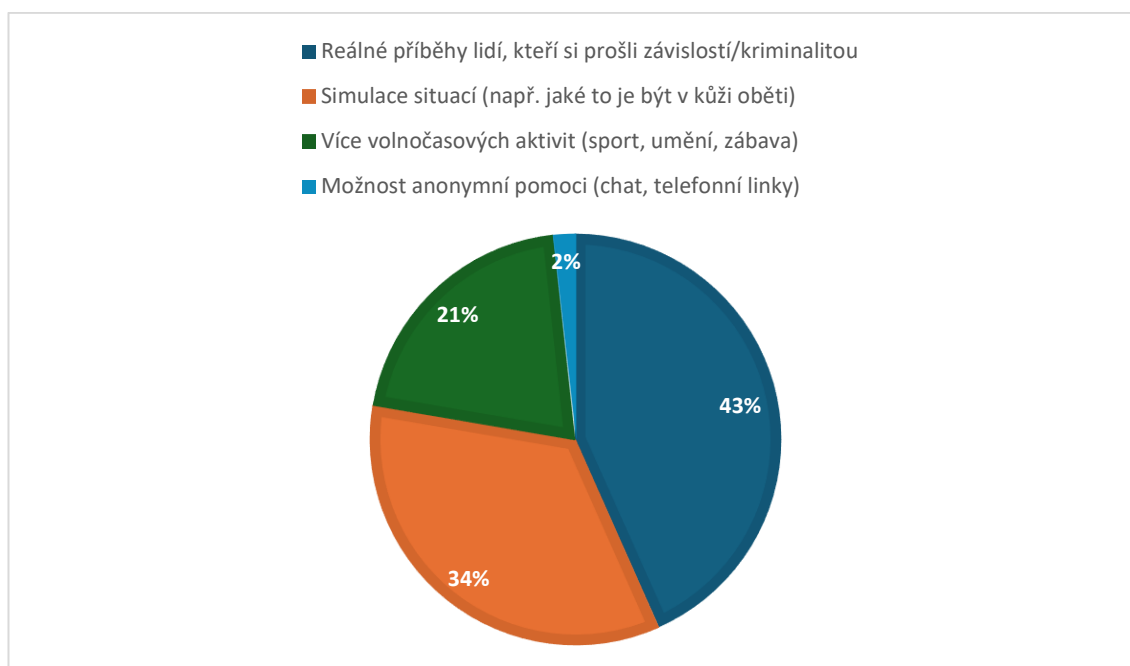
Graf 17: Oblasti posílení prevence.⁵⁵

Graf zachycuje názory mladistvých na to, kde by podle nich mělo dojít k posílení preventivních aktivit v oblasti rizikového chování. U této otázky měli respondenti možnost označit více odpovědí, čímž se odráží jejich preference napříč různými oblastmi života. Nejvíce respondentů (41 %) označilo oblast škol, konkrétně formu přednášek a workshopů, jako nejvhodnější prostředí pro posílení prevence. Druhou nejčastější volbou byla rodina (27 %), kde je podle mladistvých důležitá výchova a otevřená diskuse. Těsně za ní se umístila média (26 %), která mohou skrze osvětu a kampaně sehrát klíčovou roli při předávání informací. Nejméně často byla zmiňována prevence prostřednictvím vrstevníků, tedy situace, kdy mladí mluví s mladými – tuto možnost označilo pouze 6 % dotázaných. Výsledky ukazují, že mladiství preferují spíše formální a strukturované přístupy k prevenci, především skrze vzdělávání ve školách a prostřednictvím rodiny. Média stále vnímají jako důležitý nástroj informovanosti, zatímco vrstevnický přístup je využíván zatím méně, i když může mít při vhodném vedení rovněž značný potenciál.

⁵⁵ Vlastní výzkum 2025.

Graf 18: Formy prevence.⁵⁶

Graf zachycuje názory mladistvých na to, jaké formy prevence rizikového chování považují za nejefektivnější. U této otázky měli respondenti možnost vybrat více odpovědí, což umožňuje komplexnější pohled na jejich preference. Za nejpřínosnější variantu označilo 43 % respondentů reálné příběhy lidí, kteří si sami prošli závislostí nebo kriminálním chováním. Tento výsledek ukazuje, že autentické zkušenosti mají pro mladé silný dopad. Druhou nejčastěji volenou možností byly simulace situací (34 %), které pomáhají mladistvým vcítit se do role oběti a lépe pochopit důsledky konkrétního chování. Dalších 21 % respondentů se vyslovilo pro podporu volnočasových aktivit jako formy prevence – tedy sportu, umění nebo zábavy, které mohou mladistvým nabídnout alternativní způsoby trávení času. Pouze 2 % účastníků považují za účinnou formu možnost anonymní pomoci prostřednictvím chatu nebo telefonních linek. Výsledky ukazují, že mladiství dávají přednost osobnímu prožitku a konkrétním příběhům před anonymními nástroji pomoci. Zároveň vnímají důležitost aktivního trávení volného času. Při plánování preventivních programů by tedy měly být preferovány interaktivní, zážitkové a autentické formy, které se mladých bezprostředně dotýkají.

⁵⁶ Vlastní výzkum 2025.

3.2.1 Vyhodnocení hypotéz

Hypotéza 1 – Předpokládám, že většina mladistvých vnímá alkohol a drogy jako faktory, které přispívají ke spáchání nelegálního činu.

Z grafu č. 4 vyplývá, že většina mladistvých (64 %) uvedla, že o dané situaci slyšela nebo věděla, že se děje v jejich okolí. Dalších 22 % sice nemá vlastní zkušenost, ale slyšelo o tom od někoho jiného. Pouze 14 % mladistvých uvedlo, že se této situace stali přímými svědky. Z grafu č. 6 vyplývá, že 45 % mladistvých tento jev vnímá, ale pouze v některých případech. Pro 36 % dotázaných mladých lidí je tento jev zcela neznámý, zatímco 19 % se s ním setkala výrazně, tedy opakovaně a u více případů. Z grafu č. 8 pak vyplývá, že 46 % mladistvých slyšelo o dané situaci ve svém okolí, ale sami ji nezažili. 38 % se s ní nesetkalo vůbec a 16 % ji zažilo na vlastní oči jako přímí svědci nebo účastníci. **Hypotéza 1 se potvrdila.**

Hypotéza 2 – Předpokládám, že většina mladistvých nemá dostatečné povědomí o riziku vzniku závislosti na lécích.

Z grafu č. 16 vyplývá, že většina mladistvých (54 %) si danou situaci vůbec neuvědomuje. Tato skupina není vědoma problému nebo se o něj nezajímá. Naopak 36 % respondentů si situaci uvědomuje, ale ne všichni jí věnují dostatečnou pozornost nebo ji nepovažují za prioritní. Pouze 10 % mladistvých je si situace plně vědomo a věnuje jí pozornost, což naznačuje, že pouze menší část z nich má hlubší povědomí o tomto tématu. **Hypotéza 2 se potvrdila.**

Hypotéza 3 – Předpokládám, že nejčastější postoj mladistvých je, že internet ovlivňuje jejich chování převážně negativně.

Z grafu č. 12 vyplývá, že většina mladistvých vnímá, že internet má vliv na chování. 38 % respondentů uvedlo, že spíše negativní, například ve formě agresivity nebo závislosti. Dalších 33 % mladých lidí si myslí, že záleží na tom, jak člověk internet využívá, tedy že dopad může být jak pozitivní, tak negativní podle konkrétního způsobu užívání. 24 % mladistvých vidí internet jako pozitivní vliv, například v oblasti vzdělávání

či inspirace. Pouze 5 % uvedlo, že internet nemá na jejich chování žádný výrazný vliv.

Hypotéza 3 se potvrdila.

Hypotéza 4 – Předpokládám, že mladiství vnímají špatnou partu a rodinné prostředí jako dva nejvýznamnější faktory ovlivňující kriminalitu mladistvých.

Z grafu č. 14 vyplývá, že mladiství za hlavní příčinu rizikového chování nejčastěji považují špatnou partu, kterou uvedlo 37 % respondentů. Na druhém místě se shodně objevují rodinné problémy a nuda či nedostatek volnočasových aktivit, obě varianty uvedlo 22 % mladistvých. Psychické potíže označilo jako hlavní příčinu 19 % dotázaných. Tyto výsledky ukazují, že mladiství vnímají své okolí a osobní zázemí jako zásadní faktory ovlivňující jejich chování. **Hypotéza 4 se potvrdila.**

3.3 Diskuze výsledků

Nejdůležitější výsledky z výzkumu se týkaly skutečnosti, že přestože by mladiství neměli konzumovat alkohol, přesto se k němu dostanou. Někteří dokonce uváděli konzumaci i několikrát týdně. S nelegálními drogami se nesetkávají tak často jako s alkoholem, ale i tak k nim mají přístup a znají osoby, které je užívají. Mladiství se nejčastěji dopouštějí výtržností a fyzického napadení pod vlivem jak alkoholu, tak drog.

Dalším důležitým zjištěním bylo, že většina mladistvých tráví více než čtyři hodiny denně na internetu a také to, že většina z nich se setkala s kyberšikanou nebo podvodem na internetu. Sami mladiství v dotazníku uznali, že je internet ovlivňuje jak negativně, tak pozitivně, zejména podle toho, jak ho uživatel využívá. Zákonní zástupci jsou schopni sledovat aktivitu svého dítěte na telefonu, ale u mladistvých už takovou potřebu nemají, protože jim chtějí věřit. Navíc by to v tomto věku mohlo narušit jejich vztahy, jelikož mladiství mají obecně problém s autoritami.

Mezi nejčastěji uváděné faktory, které podle respondentů ovlivňují kriminalitu mladistvých, patřila špatná parta. Sociální vliv vrstevníků byl zmiňován jako velmi silný a často působící v různých oblastech rizikového chování, například při konzumaci alkoholu, užívání návykových látek nebo zapojení do trestné činnosti. Mladiství se ve skupině často navzájem podporují, domlouvají se na společných aktivitách a při výtržnostech se vzájemně povzbuzují. Skupinová dynamika tak hraje významnou roli v rozvoji delikventního chování.

V případě užívání medikamentů většina mladistvých uvedla, že se ve svém okolí nesetkává s vrstevníky, kteří by je užívali. Přesto se někteří respondenti s tímto chováním setkali nebo o něm slyšeli od známých. Mladiství také vyjádřili názor, že většina jejich vrstevníků si neuvědomuje rizika, která jsou s tímto jednáním spojena. To souvisí s typickým projevem adolescence, kdy dospívající často experimentují, aniž by brali v úvahu možné důsledky svého jednání.

Oblast prevence, která by podle mladistvých měla být posílena, zahrnuje především školu, rodinu a média. Školy se v rámci primární prevence snaží reagovat na aktuální problémy, realizovat preventivní programy, informovat žáky o rizicích spojených se závislostním chováním, nabízet alternativní možnosti trávení volného času a podporovat zdravý životní styl. I přes tuto snahu školy často narážejí na silný tlak vrstevníků, který je v období dospívání pro mladistvé velmi určující a může mít větší vliv než autority ve škole.

Na práci s rodinou se podílí jak škola, tak případně i sociální pedagog. Ten však není přítomen na každé škole a jeho existence závisí na rozhodnutí zřizovatele a dostupných finančních prostředcích. Někteří rodiče navíc ztěžují školám komunikaci tím, že o spolupráci nemají zájem nebo odmítají řešit problémy svých dětí.

Posílení prevence v médiích by mohlo být efektivnější, pokud by bylo zaměřeno na platformy, které mladiství skutečně sledují. Vhodným nástrojem mohou být například podcasty, které jsou mezi mladými lidmi velmi oblíbené. Zpravodajská média by pak mohla přispět k lepší informovanosti zákonných zástupců.

Mladiství také vybírali, jaké formy prevence by je nejvíce oslovily. Nejčastější odpovědi byly reálné příběhy. V rámci prevence by tak mohli do škol docházet lidé, kteří se již v mladém věku dostali do problémů se závislostí nebo kriminalitou, aby sdíleli své zkušenosti a ukázali, o jaké příležitosti a možnosti přicházejí ti, kteří se vydají podobnou cestou. Podobně efektivní by mohly být i simulace konkrétních situací a nabídka většího množství volnočasových aktivit. Tyto aktivity by pomohly mladistvým lépe pochopit, jak se může cítit oběť napadení, a přispěly by k rozvoji empatie. Volný čas mladistvých by měli pomáhat organizovat a kontrolovat především zákonní zástupci. Je důležité vést mladistvé k pravidelné mimoškolní činnosti, která jim poskytne smysluplné naplnění volného času a sníží riziko zapojení do rizikového chování.

3.3.1 Návrh preventivních opatření

Na základě zjištění praktické části práce je možné formulovat několik návrhů preventivních opatření, která mohou přispět ke snížení rizika závislostního chování a kriminality u mladistvých. Výzkum ukázal, že mladí lidé nejvíce oceňují autentické formy prevence, jako jsou setkání s lidmi, kteří mají osobní zkušenost se závislostí nebo kriminální minulostí. Tyto přímé a emočně silné výpovědi pomáhají vytvářet hlubší porozumění a podporují empatii.

Důležitou roli sehrává také zážitková prevence, která využívá modelové situace nebo hraní rolí, což mladistvým umožňuje lépe si uvědomit důsledky vlastního chování a osvojit si bezpečnější způsoby jednání. Mnozí respondenti rovněž upozorňovali na význam kvalitního trávení volného času. Podpora sportovních, uměleckých či jinak zájmově orientovaných aktivit je proto klíčová, zejména v lokalitách, kde je nabídka volnočasových možností omezená.

Z hlediska školního prostředí se ukazuje jako nezbytné posílit preventivní programy, které by měly být vedeny odborníky, jako jsou sociální pedagogové, metodici prevence nebo pracovníci Policie ČR. Významnou roli hrají rovněž školní psychologové, kteří mohou včas zachytit rizikové projevy chování a poskytnout potřebnou podporu.

Dále je důležité věnovat pozornost individuální a skupinové podpoře mladistvých, kteří vykazují známky ohrožení. Psychologické poradenství či terapeutické skupiny mohou přispět k rozvoji jejich schopnosti zvládat stres, regulovat emoce a posilovat sebedůvěru. Velmi výrazně se ve výzkumu ukázal vliv rodiny. Spolupráce mezi školou a rodiči by měla být intenzivní a založená na vzájemné důvěře. Rodiče by měli být informováni o rizicích, kterým jejich děti čelí, a mít k dispozici nástroje, jak je v tomto směru podpořit.

V neposlední řadě je žádoucí využít média a sociální sítě jako nástroje osvěty. Mladiství tráví značné množství času online, proto by preventivní sdělení měla být šířena právě prostřednictvím platform, které znají a využívají. Moderně pojaté kampaně mohou pomoci vytvořit alternativní vzory chování a nabídnout inspiraci k pozitivním volbám. Efektivní prevence by tedy měla být komplexní, s důrazem na propojení rodinného, školního i širšího společenského prostředí.

Závěr

Tato bakalářská práce se v návaznosti na úvodní vymezení problematiky a jejích hlavních příčin zaměřila na propojení závislostního chování a kriminality mladistvých. Ukázalo se, že dospívání je charakteristické výraznými biologickými, psychickými a sociálními změnami, které mohou vést k impulzivním rozhodnutím a prohloubit sklon k experimentování s návykovými látkami, technologiemi nebo hazardními hrami. Klíčovým poznatkem je, že různé formy závislostí od alkoholové či drogové až po závislost na internetu mohou významně přispět k rozvoji delikventního jednání, zejména pokud se k nim přidávají negativní vlivy vrstevníků a nedostatečné rodinné nebo školní zázemí.

Výzkumná šetření ukázala, že mladiství si často nejsou plně vědomi rizik spojených s užíváním alkoholu, drog nebo léků, a zároveň připouštějí, že tyto látky mohou ovlivňovat jejich chování, a to i v souvislosti s pácháním nelegálních činů. Nejčastěji uváděnou formou kriminality spojenou s alkoholem či drogami byly výtržnosti a fyzické napadení. Zajímavým zjištěním je i skutečnost, že mladiství vnímají vliv internetu na své chování poměrně silně, přičemž převládá negativní nebo podmíněný vliv v závislosti na způsobu využívání. Mezi hlavní faktory přispívající ke kriminalitě mladistvých respondenti nejčastěji zařadili špatný vliv vrstevníků, rodinné problémy a nedostatek volnočasových aktivit. Poměrně alarmující pak je četnost setkání s kyberšikanou, vydíráním či jinými rizikovými situacemi v online prostředí, k nimž přispívá nedostatek informací a zároveň snadná dostupnost moderních technologií. I z toho důvodu se zdá, že budoucí preventivní strategie by měly pracovat s novými formami závislostí na internetu či hráčství daleko důsledněji, než tomu bylo doposud.

Dalším významným závěrem je, že se přes veškerou snahu nepodařilo zcela postihnout všechny dílčí aspekty, jelikož vybraný vzorek respondentů nedokázal plně rozlišit, nakolik se jednotlivé závislosti kumulují a vzájemně podporují. Omezená velikost vzorku i anonymita dotazníku způsobila, že někteří mladiství mohli váhat s pravdivými odpověďmi o osobních zkušenostech. Z toho důvodu byly některé dílčí cíle, především detailní analýza jednotlivých látek a jejich přesný vliv na kriminální chování, naplněny pouze částečně. Přesto je možné z poskytnutých výpovědí vyvodit relevantní závěry a formulovat doporučení pro budoucí výzkum, který by mohl jít ještě hlouběji a pracovat i s kvalitativními metodami.

Na základě zjištěných dat se jeví jako klíčové navrhnout a posílit preventivní programy na úrovni rodiny, školy a komunit, jež by měly být nastaveny co nejvíce komplexně. Rodiny potřebují lepší informovanost o varovných příznacích problematického chování, školy by měly cíleně začleňovat preventivní aktivity do výuky a posilovat pozici školních psychologů či sociálních pedagogů. V neposlední řadě by také neziskové organizace a specializované instituce mohly úžeji spolupracovat na osvětových kampaních zaměřených na aktuálně nejvíce ohrožující jevy, ať už jde o nové syntetické drogy, rozvoj tzv. netolismu, nebo patologického hráčství. Ukazuje se totiž, že právě propojení rodiny, školy a širších podpůrných sítí je jedním z nejúčinnějších nástrojů, jak včas zachytit prvotní projevy závislostí a minimalizovat dopady na kriminalitu.

Zpracování tohoto tématu autorovi práce umožnilo nahlédnout do světa mladistvých z jiného úhlu pohledu a zároveň ho utvrdilo v přesvědčení, jak zásadní je role prevence, vztahového zázemí a podpory ze strany dospělých. Autor práce věří, že tato práce může přispět k hlubšímu porozumění problematice a stát se inspirací pro další výzkum i praktická řešení v oblasti práce s mládeží.

Závěrem lze konstatovat, že tato bakalářská práce potvrdila nutnost dívat se na závislostní chování a kriminalitu mladistvých jako na provázaný fenomén s mnoha proměnnými. Přestože se nepodařilo stoprocentně vyřešit všechny dílčí otázky, zvolená metodika i zpracovaná data poukazují na důležitost systematické prevence, rychlé identifikace rizikových faktorů a účinných intervenčních strategií. Ze získaných poznatků jednoznačně vyplývá, že stanovené cíle se v práci naplnily.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BĚLÍK, Václav; SVOBODA HOFERKOVÁ, Stanislava a KRAUS, Blahoslav. *Slovník sociální patologie*. Pedagogika. Praha: Grada, 2017. ISBN 978-80-271-0599-1.
2. ČÍRTKOVÁ, Ludmila a VITOUŠOVÁ, Petra. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-2014-2.
3. FIRSTOVÁ, Jana a ZÁMEK, David. *Prevence kriminality – nedílná součást systému vnitřní bezpečnosti*. Právní monografie. Praha: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-80-7676-057-8.
4. FISCHER, Slavomil a ŠKODA, Jiří. *Sociální patologie: forenzněpsychologický rozbor vybraných sociálněpatologických jevů*. 3., rozšířené a aktualizované vydání. Psyché. Praha: Grada, 2024. ISBN 978-80-271-5078-6.
5. HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5.
6. KRAUS, Blahoslav a HRONCOVÁ, Jolana. *Sociální patologie*. Hradec Králové: Gaudemus, 2007. ISBN 978-80-7041-896-3.
7. LABÁTH, Vladimír. *Riziková mládež: možnosti potencionálních zmien*. Studijní texty. Praha: Sociologické nakladatelství (Slon), 2001. ISBN 80-85850-66-4.
8. MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Pedagogika. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5309-6.
9. MATOUŠEK, Oldřich a MATOUŠKOVÁ, Andrea. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-825-8.
10. NIKL, Jaroslav. *Sociálně patologické jevy u dětí a mládeže se zaměřením na jejich prevenci*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2000. ISBN 80-7251-033-9.
11. OCHRANA, František. *Metodologie, metody a metodika vědeckého výzkumu*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-4200-0.
12. PROCHÁZKA, Miroslav. *Sociální pedagogika*. Pedagogika. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3470-5.

13. SEDLÁČKOVÁ, Daniela. *Rozvoj zdravého sebevědomí žáka*. Grada, 2009. ISBN 978-80-247-6235-7.
14. SEKOT, Aleš. *Úvod do sociální patologie*. Brno: Masarykova univerzita, 2010. ISBN 978-80-210-5261-1.
15. SIEGEL, Larry J. a WELSH, Brandon. *Juvenile delinquency: theory, practice, and law*. 10th ed. Belmont: Cengage Learning, 2008. ISBN 978-0-495-50774-1.
16. VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Vyd. 5. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0225-7.

Elektronické zdroje

1. HALAŠTOVÁ, Šárka. 2021. Pandemie Covid-19 zasahuje děti a mládež více, než se zdá [online]. [cit. 15.02.2025] Dostupné z: <https://aktualne.podaneruce.cz/deti_koronavirus/>
2. INFLUENCER. English meaning-Cambridge Dictionary. Cambridge Dictionary. English Dictionary, Translations & Thesaurus [online].[cit. 26.02.2025]. Dostupné z: <<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/influencer>>

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon č. 218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládeže. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné z: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218#p2-1-c>>
2. ČESKO. Zákon č. 321/2014 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2024. Dostupné z WWW: <<https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=245277>>

Seznam zkratek

COVID-19 – Onemocnění koronavirem 2019 (Coronavirus Disease 2019)

ČR – Česká republika

HHC – Hexahydrokanabinol

IP – Internetový protokol (Internet Protocol)

Seznam grafů

Graf 1: Pohlaví.....	29
Graf 2: Věk.....	30
Graf 3: Jak často mladistvý konzumují alkohol.....	31
Graf 4: Vliv alkoholu na spáchání nelegálního činu.....	32
Graf 5: Formy kriminality související s alkoholem.	33
Graf 6: Přispění alkoholu spáchání nelegálního činu.....	34
Graf 7: Užívání nelegálních drog mezi mladistvými.	35
Graf 8: Přispění nelegálních drog ke spáchání nelegálního činu.	36
Graf 9: Chování mladistvých pod vlivem drog.....	37
Graf 10: Čas strávený mladistvými na internetu.....	38
Graf 11: Zkušenosti mladistvých s kyberšikanou, podvody a jiným nebezpečím na internetu.....	39
Graf 12: Vliv internetu na chování mladistvých.	40
Graf 13: Mladiství a trestná činnost vrstevníků.	41
Graf 14: Faktory přispívající ke kriminalitě mladistvých.	42
Graf 15: Užívání léků mezi mladistvými.	43
Graf 16: Povědomí mladistvých o rizicích závislosti na lécích.	44
Graf 17: Oblasti posílení prevence.....	45
Graf 18: Formy prevence.	46

Seznam příloh

Příloha č. 1 – dotazník

Přílohy

Příloha č. 1 - dotazník

Závislostní chování a kriminalita u mladistvých

Dobrý den, věnujte prosím několik minut svého času vyplnění následujícího dotazníku, který bude použit v bakalářské práci.

Dotazník je anonymní.

1 Pohlaví

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ☐ Žena ☐ Muž ☐ Nechci uvádět

2 Jaký je váš věk?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18

Alkohol a kriminalita

3 Jak často konzumujete alkohol?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ☐ Nikdy ☐ Příležitostně (např. na oslavách) ☐ Jednou měsíčně ☐ Jednou týdně nebo častěji

4 Přispěl podle vás alkohol k tomu, že vy nebo vaši vrstevníci spáchali nelegální čin?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- ☐ Ano, osobně jsem byl/a svědkem ☐ Ano, slyšel/a jsem o tom ve svém okolí ☐ Ne

5 Jaké formy kriminality související s alkoholem jste zaznamenali?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- ☐ Výtržnosti (rvačky, ničení majetku) ☐ Krádeže ☐ Fyzické napadení ☐ Nic z uvedeného

6 Domníváte se, že alkohol přispěl k tomu, aby mladiství spáchali nelegální čin?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ☐ Ano, výrazně ☐ Ano, ale jen u některých ☐ Ne

Drogy (marihuana, pervitin, kokain) a kriminalita

7 Setkali jste se s užíváním nelegálních drog mezi vašimi vrstevníky?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- ☐ Ano, znám někoho, kdo je užívá ☐ Ano, ale jen příležitostně ☐ Ne, nesetkal/a jsem se s tím

8 Přispěly podle vás drogy k tomu, že někdo z vašich vrstevníků spáchal nelegální čin?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- ☐ Ano, osobně jsem byl/a svědkem ☐ Ano, slyšel/a jsem o tom ve svém okolí ☐ Ne

9 Jaké chování jste zaznamenali u vrstevníků pod vlivem drog?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- ☐ Krádeže ☐ Výtržnosti ☐ Fyzické napadení ☐ Nic z uvedeného

Internet, sociální sítě a kriminalita

10 Kolik času denně trávíte na internetu na sociálních sítích, hraním her, sledováním nebo streamováním videí?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ☐ Méně než 1 hodinu ☐ 1–3 hodiny ☐ 4 a více hodin

11 Setkali jste se vy nebo vaši vrstevníci se kyberšikanou, podvodem nebo jiným nebezpečím na internetu?

Nápověda k otázce: *Vyberte*

- ☐ Ano, osobně jsem to zažil/a ☐ Ano, stalo se to někomu z mých vrstevníků ☐ Ne, nikdy

12 Myslíte si, že internet ovlivňuje chování mladistvých?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- ☐ Ano, pozitivně (např. vzdělávání, inspirace)
 ☐ Ano, negativně (např. agresivita, závislost)
 ☐ Ano, záleží na tom, jak ho člověk využívá
 ☐ Ne, internet nemá výrazný vliv na chování

Kriminalita a okolí mladistvých

13 Setkali jste se ve svém okolí s trestnou činností páchanou mladistvými?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ☐ Ano, osobně jsem to zažil/a
 ☐ Ano, slyšel/a jsem o tom ve svém okolí
 ☐ Ne

14 Jaké faktory podle vás nejvíce přispívají ke kriminalitě mladistvých?

Nápověda k otázce: *Vyberte max. 2*

- ☐ Nuda, nedostatek volnočasových aktivit
 ☐ Špatná parta
 ☐ Rodinné problémy
 ☐ Psychické potíže

Závislost na lécích

15 Setkali jste se mezi svými vrstevníky se zneužíváním léků (např. léky na uklidnění, proti bolesti, na soustředění)?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ☐ Ano, znám někoho, kdo je zneužívá pravidelně
 ☐ Ano, ale jen příležitostně
 ☐ Ne, nesetkal/a jsem se s tím

16 Myslíte si, že mladiství dostatečně znají rizika závislosti na lécích (např. léky na uklidnění, proti bolesti, na soustředění)?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ☐ Ano, většina o tom ví a je si toho vědoma
 ☐ Ano, ale jen částečně, ne všichni tomu věnují pozornost
 ☐ Ne, většina mladistvých si to neuvědomuje

Prevence kriminality a závislosti u mladistvých

17 Kde by podle vás měla být prevence kriminality mezi mladistvými nejvíce posílena?

Nápověda k otázce: *Vyberte max. 2*

- ☐ Ve školách (přednášky, workshopy) ☐ V rodině (výchova, diskuse) ☐ V médiích (osvěta, kampaně) ☐ Prostřednictvím vrstevníků (mladí mluví s mladými)

18 Jaké formy prevence by vás osobně nejvíce zaujaly?

Nápověda k otázce: *Vyberte max. 2*

- ☐ Reálné příběhy lidí, kteří si prošli závislostí/kriminalitou ☐ Simulace situací (např. jaké to je být v kůži oběti) ☐ Více volnočasových aktivit (sport, umění, zábava) ☐ Možnost anonymní pomoci (chat, telefonní linky)